

AGERA

Ett värmland för alla

Hot mot demokratin i Värmland
Årsrapport 2021

Förord

När 2021 ska summeras gör vi det i skuggan av ännu ett år med en pandemi som har påverkat allt och alla. Ser vi tillbaka på året med Ageras glasögon är det kanske ändå bilderna som kablades ut över världen redan den 6 januari när högerextrema och Trumpister stormade Kapitolium som gjort starkast intryck. En händelse som visar att även en etablerad demokrati kan skakas i sina grundvalar när lögnen och konspirationsteorier tillåts få fäste.

Inom den våldsbejakande extremismen har Covid-19 drivit på det paradigmskifte vi kunde ana konturerna av för ett par år sedan. Organisationernas betydelse minskar medan radikalisering och rekrytering på nätet tilltar. Även i Värmland ser vi tecken på denna förändring. Aktiviteterna från NMR har sjunkit samtidigt som samtal från skolor där man ser tecken på radikalisering ökar. Allt detta gör arbetet mot extremism mer komplicerat men också mer angeläget. Om pandemin tillåter blir 2022 därför ett år där utbildning kommer att sättas i fokus.

Tittar vi på hot mot förtroendevalda ser vi tecken på att Värmland inte är lika utsatta som riket i stort, dock upplever nästan var femte politiker sig blivit utsatt för någon form av hat eller hot under 2021. Ett kvitto på att vi måste hålla i arbetet för en levande demokrati där samhället står emot försök att tysta politiker genom hat eller hot. Det är även av stor vikt att belysa hot mot journalister samt otillåten påverkan mot myndighetspersoner, två områden som också utgör utmaningar för demokratin.

Inom vårt andra huvudområde kopplat till antidiskriminering brukar vi presentera statistik över hatbrott där motivet till brotten är rasistiska, antireligiösa, homofobiska och transfobiska.

Metoderna för att inhämta statistik över anmälda hatbrott har förändrats över tid vilket har gjort det svårare att jämföra från år till år. Vi kan inte heller behandla statistiken som ett mått på förekomsten av hatbrott, snarare som för att bedöma hatbrottens karaktär. Men av siffrorna framgår alltjämt att hudfärg, nationalitet och etnisk bakgrund är det vanligaste motivet bakom hatbrott. För Värmlands del var antal anmälda hatbrott 2021 färre än föregående år.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att vikten av att bedriva ett aktivt arbete för våra mänskliga rättigheter, antidiskriminering och att göra insatser mot våldsbejakande extremism kanske aldrig har varit viktigare än nu. Något som vi på Agera Värmland tagit fasta på under 2021 och som vi tänker fortsätta med framöver.

Karlstad den 1 mars 2022

Christine Lindberg
Ordförande
Agera Värmland

Pernilla Boström
Vice ordförande
Agera Värmland

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Innehållsförteckning	3
Sammanfattning och Agera Värmlands förslag	4
Våldsbejakande extremism i Värmland 2021	9
Radikalnationalistiska miljön i Värmland.....	11
Nordiska Motståndsrörelsen i Värmland 2021.....	13
Memes 2021 – åsiktsförskjutning och rekrytering genom humor	21
Autonoma miljön	23
Religiöst orienterad extremism	26
Ensamvargen/Den ensamagerande.....	29
Förslag för framtiden	31
Hot mot förtroendevalda.....	33
Resultat i korthet	33
Enkät – hot mot förtroendevalda i Värmland 2021.....	34
Förslag för framtiden	44
Otillåten påverkan mot myndighetspersoner	45
Intervju med Jan Gambring, säkerhetschef vid Karlstads universitet	45
Hatbrott.....	48
Hatbrott i Värmland.....	49
Samtal med Monica Ekström, ordförande i Brottsofferjouren Värmland.....	50
BRÅs nationella hatbrottstatistik för 2020	52
Sammanfattning.....	57
Förslag för framtiden	58
Hot och hat mot media och journalister i Värmland	59
Slutord.....	62
Rapportförfattare.....	62
Bilaga 1 - Lagrum.....	63

Sammanfattning och Agera Värmlands förslag

Våldsbejakande extremism

2021 har liksom 2020 präglats av pandemin vilket också påverkat de våldsbejakande miljöerna. Det var ändå inte förrän mot slutet av året som det satte tydliga avtryck i Sverige när de radikalnationalistiska grupperna gjorde gemensam sak med antivaxx-rörelsen. Exempelvis deltog NMR helt öppet vid demonstrationer där den så kallade Frihetsrörelsen var huvudarrangör.

Ur ett globalt perspektiv utgör extremism och terrorism fortfarande ett stort hot för befolkningar världen över. Värst drabbat är Afghanistan där talibanerna tog över styret av landet i augusti och där gruppen IS-Khorasan genomfört inte mindre än 365 terrordåd under 2021. Våldet i Afrika framför allt söder om Sahara har också varit utbredd. För Europas del är 2021 ett år där de stora spektakulära terrordåden uteblivit men där närvaron och hoten varit ständigt närvarande.

I Sverige har vi under året drabbats av två attacker mot våra skolor. Både i Varberg och Eslöv har ensamma gärningsmän gått in på skolor i syfte att döda och skada. Motivbilden för dessa attacker har i någon mening varit vaga men samtidigt komplexa, ett faktum som ställer stora krav på det förebyggande arbetet. Med rätt kunskap och inte minst ett väl utvecklat lokalt samarbete kan framtida dåd avstyras i tid. Detta är något vi måste och ska ta fasta på i vårt arbete framöver.

Trenden med sjunkande antal aktiviteter från de våldsbejakande miljöerna i Värmland som tillfälligt bröts under 2020 har under 2021 fortsatt och dessutom accelererat. Det är dock viktigt att tillägga att det gäller den öppna organiserade aktivismen på våra gator och torg. Den tydligaste nedgången hittar vi inom NMR, som också är den organisation vi följt över tid i våra årsrapporter. Vid sidan av NMR är andra grupper fortfarande aktiva i länet. Hammerskins verksamhet som framför allt utgår från Deje liknar den man haft tidigare år och vi ser att både Det Fria Sverige och Alternativ för Sverige finns representerade i länet även om de inte gjort några stora avtryck under 2021.

Det vi också ser och som är värt att notera är att aktiviteten vid sidan av de etablerade organisationerna tenderar att öka. Detta är en utveckling som går hand i hand med aktivismen online där gränser mellan våldsbejakande och icke våldsbejakande blir otydligare och där nya arenor tas i anspråk för att sprida extrema budskap. Inte minst berör detta den stora spelsektorn. Detta ökar risken att allt yngre personer exponeras för radikaliserande budskap.

En allvarlig utveckling som är viktig att följa för att kunna sätta in rätt åtgärder i tid.

Liksom tidigare år för den religiöst motiverade extremismen och den autonoma, vänsterextrema miljön en mycket undanskynd tillvaro i Värmland. Kopplat till autonoma miljön finns en viss oro att djurrättsfrågor och miljöfrågor kan leda till ökad aktivitet. Den religiöst motiverade extremismen och då explicit den våldsbejakande jihadistiska miljön är fortsatt osynlig i länet och en sammanvägd bedömning tyder inte på att det kommer att förändras framöver.

Om man sammanfattningsvis målar upp hoten från de extremistiska miljöerna i Värmland med breda penseldrag domineras bilden likt tidigare år av den rasideologiska miljön. Vi ser tecken på att den fysiska organisationen tappar i betydelse medan det mer ansiktslösa motståndet online tenderar att öka. Vi kommer att se radikaliserade personer med en egenhändigt hopsnickrad ideologi som tyvärr kan vara både väl så hotfulla som svåra att förutse.

Glädjande är att kommunernas förebyggande arbete fortsätter att utvecklas och kunskapen i länet idag ligger på en betydligt högre nivå än för några år sedan. Detta i kombination med att Agera långsiktigt kan koncentrera sig på arbetet mot våldsbejakande extremism lovar ändå gott för kommande år.

Agera Värmlands förslag

En väl sammanhållen strategi Lokalt – Regionalt – Nationellt

Två viktiga komponenter för att lyckas i arbetet kring våldsbejakande extremism är dels ett aktivt arbete med lokala lägesbilder, dels en långsiktig och sammanhållen strategi. Genom vår regionala samordning utgör vi en brygga mellan det lokala och det nationella perspektivet som ökar möjligheten att arbeta både långsiktigt och metodiskt.

En uppdaterad kunskap kring de hot vi står inför

Pandemin har till viss del påskyndat en utveckling som innebär att alltmer av den våldsbejakande extremismen flyttar in på nätet. Detta ökar risken för attacker från ensamagerande som radikaliserar online. Genom att utbilda kring de nya hoten ökar förmågan att upptäcka och hantera de varningssignaler som nästan alltid finns kring personer som kan komma att utgöra en fara för sig själv och andra.

Helhetslösning till stöd för individer och anhöriga

Vid sidan av det förebyggande arbetet ute i våra kommuner är det viktigt att här och nu kunna erbjuda stöd i vardagen för den som behöver. Ett väl utvecklat arbete kopplat till avhopp och stöd till anhöriga är därför avgörande för att göra skillnad på riktigt. Vi ser därför att en gemensamt organiserad avhopparverksamhet som gör att en kommun känner sig trygg att snabbt starta ett arbete när behov uppstår är en viktig fråga för framtiden.

Hot mot förtroendevalda

Vad händer med demokratin när förtroendevalda tystas? När du som politiker tvekar att ställa upp för nästa val eller att engagera dig för en specifik fråga i rädslan att utsättas för hat eller hot? I en levande demokrati måste samhället kraftfullt fördöma hot mot förtroendevalda och arbeta aktivt, både förebyggande och åtgärdande.

Brottsförebyggande rådets (BRÅ) *Politikernas trygghetsundersökning (PTU)*¹ beskriver förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i deras egenskap av förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige samt Riksdag. Av den senaste undersökningen framkom att var fjärde (26 %) förtroendevald var utsatt för trakasserier, hot eller våld under 2020.

Agera Värmland har under inledningen av 2022 skickat ut en enkät till förtroendevalda i Värmland för att kunna öka kunskapen för frågan på ett regionalt plan. Enkäten besvarades av 168 förtroendevalda från alla länets kommuners samt Region Värmlands regionstyrelse.

Resultat i korthet

- Nära 18 % uppger att de någon gång blivit utsatt för hat eller hot under 2021.
- Av de kvinnliga svarande uppger 23 % att de blivit utsatta under 2021. För manliga svaranden är den siffran 14 %.
- Nära 60 % uppger att de upplever att hat och hot mot förtroendevalda ökar i samhället.
- Nära 77 % av de som upplevt hat eller hot uppger att de blivit utsatta mer än en gång.
- 90 % av de som upplevt hat eller hot har utsatts digitalt, oftast i sociala medier.
- Dryga 23 % av de som upplevt hat eller hot har utsatts fysiskt/öga mot öga/personligen.
- En övervägande majoritet av upplevelser är hat, trakasserier eller allmän otrygghet.
- Dryga 30 % uppger att det inte finns eller de inte vet om det finns en handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i organisationen.

Agera Värmlands förslag

Se över handlingsplaner och gör dem tillgängliga

Kommunerna och Region Värmland bör säkerställa att de har handlingsplaner för förtroendevaldas utsatthet samt se över hur tillgängliga de är. Det är en utmaning för organisationerna att helt få bort hot mot förtroendevalda men det blir än mer viktigt att ha tydliga och tillgängliga rutiner för när något sker.

Erbjud förtroendevalda verktyg för att hantera sitt engagemang i sociala medier

Att samhällsdebatten och demokratin flyttat in på sociala medier är inte bara av ondo som det verkar av denna enkät. Det är ett tillgängligt sätt för många av oss att kunna delta och ta till oss politiska budskap. Den möjligheten bör inte begränsas och rådet är inte att förtroendevalda ska hålla sig borta från sociala medier. Men när vi ser i

¹ Brottsförebyggande rådet, *Politikernas trygghetsundersökning 2021, Rapport 2021:13*, URL: <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-10-28-politikernas-trygghetsundersokning-2021.html>

undersökningen att den stora majoriteten av upplevelser handlar om hat eller trakasserier i sociala medier är det rimligt att politiska partier och/eller kommuner och Region Värmland erbjuder sina förtroendevalda verktyg och information angående sitt engagemang i sociala medier. Med bättre kunskap är det lättare för den enskilde att hantera obehagliga situationer.

Håll i det förebyggande arbetet

Till sist är det viktigt att det förebyggande arbete som bedrivs av många aktörer, däribland Agera Värmland, för att ha en levande demokrati i Värmland fortsätter. Det behövs utbildning i kommunala verksamheter, på skolor och på arbetsplatser om rättigheter och skyldigheter. Vi behöver fortsatt ett omfattande arbete mot våldsbejakande extremism i länet med stödfunktioner.

Hatbrott

Hatbrott är brott där motiven till brotten kan kopplas till hat, rädsla eller fientlighet gentemot viss sexuell läggning, etnisk tillhörighet, könsidentitet, könsuttryck och religiös övertygelse.

Antal hatbrottsmarkerade polisanmälningar 2021 för Värmland var 123 stycken, vilket är en minskning från föregående år då siffran var 169. Som vi lyft i tidigare årsrapporter vet man att det finns ett mörkertal gällande hatbrott och tröskeln att polisanmäla hatbrott kan vara hög. Därför gjorde vi en intervju med Brottsofferjouren Värmland (BOJ) för att lyfta fram vikten av brottsofferstödet.

I slutet av förra året släppte Brottsförebyggande rådet (BRÅ) sin senaste rapport om hatbrott. Den avser brottsoffermätningar 2020 som polisens anmälningsmottagare markerat som potentiella hatbrott. BRÅ har förändrat både sitt urval och sin metod bakom hatbrottsstatistiken vilket innebär att resultatet från 2020 tyvärr inte kan jämföras med tidigare års statistik. Det är viktigt att notera att det lägre antalet hatbrottsanmälningar beror på den förändrade metoden och inte på att antalet faktiska anmälningar minskat. Även om vi av dessa siffror inte kan dra några säkra slutsatser om hur ofta hatbrott faktiskt förekommer och hur detta förändras över tid, så kan vi urskilja viktiga mönster i vilka grupper som utsätts för hatbrott, var brotten begås och vilken typ av brott det handlar om.

Enligt BRÅs rapport utgjorde 3 398 polisanmälningar år 2020 hatbrott. Av de utsatta i anmälningarna var det flest män och i många av fallen fanns inte en fysisk brottsutsatt person. Ofredande var den vanligaste brottstypen för både kvinnor och män. Etnisk tillhörighet var likt tidigare mätningar det mest förekommande hatbrottsmotivet. Vid en särredovisning av alla hatbrottsmotiv framkommer att afrofobiska, islamofobiska och homofobiska hatbrottsmotiv var de mest förekommande i hatbrottsanmälningarna.

Allmän plats, i anslutning till eller i hemmet samt arbetsplatser var de vanligaste brottsplatserna. Ofredande och hets mot folkgrupp var de två vanligaste brotten i anmälningarna och det var vanligast att gärningspersonen var okänd för den utsatte, eller att det inte fanns någon relevant relation för att brottet inte var riktat mot någon särskild fysisk person. När gärningspersonen var känd för den utsatte var det vanligast att gärningspersonen var en granne.

Agera Värmlands förslag

En aktiv och tydlig samhällsröst

Det är viktigt att makthavare, andra i ledande positioner och rättsväsendet på olika sätt fortsätter visa att detta är prioriterade frågor och att utsattheten som är förknippad med hatbrott uppmärksammas. Frågorna behöver fortsätta lyftas fram och ges plats i det offentliga rummet, straffskärpningsregeln ska tillämpas när hatbrott sker och organisationer och samhällsaktörer kan på olika sätt bidra till antirasistiskt arbete samt att skapa nolltoleranskultur gällande diskriminerande strukturer eller attityder.

Kunskap om hatbrott och förekomsten av hatbrott lokalt

Att fortsätta jobba med kunskap om hatbrott som ett förebyggande verktyg tror vi är en av de viktigaste förebyggande insatserna. Vi tror att det behövs mer kunskaper om hatbrott i samhället i stort och i synnerhet bland ungdomar som ofta befinner sig i sociala medier där hat och hot ökar. Även fördjupad kunskap om förekomsten av hatbrott på olika områden och bland olika grupper är viktig. BRÅ redovisar inte längre hatbrottsstatistik länsvis vilket gör det svårare att få en lokal lägesbild för Värmland.

Samverkan för samlad bild

Vi ser att samverkan mellan fler samhällsaktörer kan stärka arbetet mot hatbrott. En tydligare dialog mellan det offentliga, civilsamhället och andra aktörer kan bidra med en samlad bild av perspektiv och kunskaper i de olika leden som handlar om allt från bemötande, kunskapshöjande insatser, juridiska bedömningar och stöd till brottsoffer.

Våldsbejakande extremism i Värmland 2021

Begreppet **våldsbejakande extremism** (senare benämnt VBE) handlar om individer och ideologier som förespråkar hot och våld som medel för att förändra statskicket.

Inledning

Under 2021 har vi återigen tvingats förhålla oss till pandemin vilket påverkat arbetet på flera olika plan. Rent praktiskt har det inneburit att vi inte kunnat genomföra breda utbildningar och möten på plats ute i våra kommuner. En viktig verksamhet som i stället fått ersättas med digitala träffar. Covid-19 har också kommit att skynda på den utveckling inom de extrema miljöerna som man kunde se konturerna till redan innan samhället drabbades av Corona.

Under åren har vi fått lära oss att den extremistiska arenan traditionellt delas in i tre olika miljöer; den radikalnationalistiska miljön som fungerar som ett paraplybegrepp för hela den högerextrema miljön, den autonoma miljön och den religiöst orienterat extremistiska miljön. På senare tid har vi också vant oss att räkna in "den ensamagerande" som inte alltid har en tydlig organisatorisk hemvist men som agerar med utgångspunkt i någon av ovanstående ideologier. Förenklat kommer vi även fortsättningsvis att kunna dela in extremismen enligt dessa kriterier. Det är dock en indelning som minskar i betydelse i det praktiska arbetet.

Stormningen av Kapitolium i början av året är ett tydligt exempel på detta fenomen där mobben, som det ser ut i pågående utredningar planerades och anfördes av personer inom den organiserade vit makt-miljön i USA men där det stora flertalet var förhållandevis vanliga amerikaner. Inte helt olikt "stormningen" av fullmäktige i Karlstad 2017 när organiserade nazister höll i trådarna men där många av de som deltog aldrig varit anslutna till någon av dessa grupper. Detta är en utveckling som blivit alltmer tydlig både internationellt och här hos oss. Vi kommer att få vänja oss vid att man, kanske framför allt inom den radikalnationalistiska miljön väljer för sammanhanget lite udda

sängkamrater. Under året har vi sett tydliga tecken när protester mot pandemirestriktioner samlat en minst sagt brokig skara deltagare där allt från new age och hälsoterapeuter, via 5-G kritiker och andra konspirationsteoretiker demonstrerat sida vid sida med aktiva från den våldsbejakande vit makt-miljön, däribland NMR.

Under sommaren efter att Talibanerna åter tagit makten i Afghanistan såg vi ett annat exempel på oheliga allianser när Simon Lindberg, ledare för NMR hyllade maktövertagandet och gratulerade landets kvinnor för att de nu skulle få en tydlig hand som leder dem. Liknande uttalanden kom även i maj när konflikten på Gazaremsan blossade upp igen. Den gången var det Palestinierna som fick NMR:s sympatier. Naturligtvis handlar dessa sympatittringar till stor del om den gemensamma fienden Israel och judarna men också om att med våld skydda det folk och territorium man ser som sitt.

Det stora orosmolnet handlar idag om ensamagerande gärningspersoner ofta med nätet som inspirationskälla och en ideologisk koppling som inte alltid är tydlig. Vägen till ett attentat kan kantas av våldsbejakande chattforum, utanförskap, psykisk ohälsa och personliga motiv mot de personer eller institutioner den planerade attacken riktar in sig på. Radikalisering online kan gå mycket snabbt och sända väldigt lite signaler till omgivningen. Detta ställer höga krav på det förebyggande arbetet och vi ser idag att vi behöver breda, lyhörda och kreativa samarbeten för att nå dessa personer i tid.

Värmland

Lokalt har inga stora omvälvningar skett under året vad beträffar styrkeförhållandena mellan de olika miljöerna. Det är fortfarande den rasideologiska miljön som dominerar med flera fysiska organisationer och en aktiv närvaro online. Vänsterautonoma grupper har ingen permanent verksamhet inom länet även om en viss vaksamhet, framför allt kopplat till djurrättsaktivism är att rekommendera. Beträffande religiöst motiverad extremism och då explicit våldsbejakande Islamistisk extremism har Värmland genom åren varit väldigt förskonat och 2021 utgör här inget undantag. Det förekommer individer som sympatiserar med extrema tolkningar men det finns idag inget som tyder på att radikaliserade personer skulle utgöra ett hot i länet.

Årets rapport visar att den uppgång som noterades för NMR under 2020 snabbt har förbytts i en förhållandevis kraftig tillbakagång. Trots tappet i antal aktiviteter ligger Karlstad ändå på en sjunde plats på NMR:s egen ranking över landets mest aktiva orter. Att man trots en betydande minskning ligger så pass högt på listan säger en hel del om de problem NMR har att engagera sina aktivister. 2021 är Karlstad också enda värmländska ort som platsar på 20 i-topplistan. För övriga grupper som är aktiva i länet går det heller inte så bra. Hammerskins förlorade under året sitt kontrakt på den lokal man hyrt i Deje, även om det ryktas om att man har en ny på gång. Det Fria Sverige har heller inte lyckats etablera någon större verksamhet i länet. Likaså uteblev den stora satsningen från Alternativ för Sverige i samband med kyrkovalet. Detta innebär dock inte att den radikalnationalistiska miljön håller på att tappa greppet om Värmland utan bara om att miljön förändras och att man finner andra uttryck och rekryteringsvägar. Detta kräver att vi tar till oss ny och uppdaterad kunskap ute i våra kommuner om vi vill hålla jämna steg med utvecklingen och stå väl rustade inför de förändringar vi ser. Agera har som målsättning att under 2022 inleda en ny stor utbildningsinsats i länet.

Radikalnationalistiska miljön i Värmland

Att finna ett namn som på ett bra sätt täcker in det som vi till vardags ofta kallar högerextrema miljön har länge varit ett huvudbry för forskare och praktiker. I en rapport från försvarshögskolan från 2020 beställd av CVE [Från Nordiska motståndsrörelsen till alternativhögern](#) använder man sig av begreppet radikalnationalism som beskrivning på en miljö som innefattar allt från organisationer som ställer upp i politiska val till våldsbejakande accelerationister som vill störta samhället med vapenmakt.

Även i årsrapporten använder vi oss huvudsakligen av radikalnationalism för att beskriva miljön som helhet eftersom det på ett bättre sätt än högerextrem beskriver det övergripande ideologiska ramverket.

Värmland har under snart 100 år haft organiserad nazistisk närvaro efter att bröderna Furugård 1924 startade Svenska Nationalsocialistiska Frihetsförbundet SNFF. Även om Furugårdsrörelsen inte varade så många år är det än idag tydligt att den haft och fortfarande har stor betydelse för den värmländska nazistiska rörelsen. Än idag händer det att aktiva i den radikalnationalistiska rörelsen arrangerar kransnedläggningar på Birger Furugårds grav. Foton har också prytt väggarna i den lokal man hyrt i Deje.

Fram till idag har Värmland haft en traditionell inriktning på verksamheten där fysiska organisationer utgjort basen. Vi kan nu se att detta håller på att förändras, en förändring delvis påskyndad av pandemin. Alltmer flyttar in på nätet och får mer konturerna av opinionsbildning där organisationstillhörighet inte blir lika viktigt som tidigare. Parallellt med denna utveckling ser vi ändå att organisationerna finns kvar även om deras betydelse minskar.

Grupper/Organisationer

Hammerskins/Crew 38

Hammerskins är en internationell vit makt-gruppering som startade i Dallas, Texas 1988. Verksamheten har ofta handlat om produktion och spridning av vit makt-musik. Centrum för Hammerskins verksamhet i Sverige finns sedan några år tillbaka i Deje där man hyrt en gammal verkstadslokal. Under 2021 blev man uppsagd från lokalen och sökandet efter ny lokal tog vid. Strax före årsskiftet nåddes vi av rykten att man hade en ny lokal på gång centralt i Deje. Den tidigare lokalen har inte bara varit en samlingsplats för gruppens egna medlemmar utan även för andra personer knutna till den rasideologiska miljön. Hur verksamheten kommer att bli i

den nya lokalen återstår att se men om uppgifterna stämmer innebär det att Deje fortfarande kommer att utgöra nav för Hammerskins verksamhet.

Gruppen har inte gjort sig känd för att bedriva utåtriktad verksamhet utan det mesta har handlat om interna träffar. Under året har dock personer kopplade till ett lokalt demokratiprojekt utsatts för hot och skadegörelse där personer knutna till Hammerskins misstänktes ligga bakom. Personerna dömdes dock aldrig för händelserna i brist på bevis.

Hoten fick ändå stora konsekvenser för familjen som kände sig tvingade att flytta till annan ort.

Det har också varit nära att personer med direkt koppling till Hammerskins tagit plats i kommunfullmäktige efter att man utnyttjat öppna listor hos Sverigedemokraterna där man själva kunnat skriva in sina kandidater. Flera avhopp från SD gjorde att det ett tag hängde på ett mandat om man skulle komma in eller inte.

Det Fria Sverige DFS

Det Fria Sverige (DFS) är en relativt ny organisation bildad 2017 med bas i Älgårås men med kopplingar till Värmland. I Älgårås köpte man för ett par år sedan sitt första "Svenskarnas Hus". Planen är att växa stort som organisation och etablera flera "Hus" runt om i landet. Fastigheterna ska man ha som bas för sin verksamhet som bland annat går ut på att arrangera familjedagar och högtidlighålla traditionella svenska högtider.

I Värmland har organisationen gjort sig känd för sitt motstånd mot det planerade moskébygget i Karlstad. Bland annat har man samlat in namnunderskrifter samt vid två tillfällen överklagat kommunens beslut.

Ledningen består av tidigare kända namn inom vit makt och högerextremism. Inriktningen är inte lika fokuserad på våld som exempelvis NMR men man har en tydlig radikalnationalistisk agenda där islamofobi har en framträdande position. Budskapet är framför allt nationalromantiskt och man beskriver sig själva som en intresseorganisation för svenskar. Propagandan präglas av strävan efter en etniskt vit nationalstat med tydliga familjenormer. Man bygger sin ideologi på etnocentrism vilket innebär att man erkänner andra "raser" men att de måste hållas särskilda.

Nordiska Motståndsrörelsen NMR

Mest känd för stora allmänheten är Nordiska Motståndsrörelsen NMR. NMR som grundades 1997 har varit den dominerande aktören i Sverige under i stort sett hela 2000-talet. Inledningsvis hade organisationen stora framgångar och rekryterade många nya anhängare. En bärande idé var att ena Norden och skapa en nationalsocialistisk stat för etniskt rena nordbor. Man etablerade sig i samtliga nordiska länder men svenska NMR har hela tiden varit den dominerande organisationen med riksledningen placerad i Dalarna. 2017-2019 hade man stora mediala framgångar och framstod som en organisation som samlade stora skaror. Redan då hade dock tillväxten stannat av och det handlade mer om att man var skicklig på att synas utåt. De senaste åren har man skakats av interna stridigheter och tappat stort i popularitet. Den finska grenen förbjöds 2018 i en dom som fastställdes i högre instans under 2020 och i Sverige ligger för närvarande ett lagförslag om begränsningar som kan komma att beröra verksamheten även här.

Under 2021 har NMR varit mindre synligt i våra medier även om man mot slutet av året fått viss publicitet efter att ha knutit allt starkare band med den så kallade Frihetsrörelsen som genomfört protester mot coronarestriktioner på flera platser i landet. Under den internationella Förintelsekonferensen i Malmö lyckades man också skapa rubriker genom en "laseraktion" där man projicerade antisemitiska budskap på centrala fastigheter i Malmö. I övrigt är 2021 ett år kantat av interna stridigheter, avhopp och förlorat engagemang bland sina aktivister.

Den minskade synligheten handlar dock inte bara om att man tappar i verksamhet utan också om den digitala omställning vi har sett under ett par år. Alltmer av verksamheten sker nu online och aktivismen flyttar delvis in på mer undanskymda platser som exempelvis Telegram och ryska VK. Man har också lyckats etablera en högre närvaro på onlinespelens chattsidor där propagandaspridning och rekrytering sker i allt större omfattning. Detta gäller inte bara NMR utan den radikalnationalistiska rörelsen i stort.

Nordiska Motståndsrörelsen i Värmland 2021

I fjolårets rapport kunde vi notera en uppgång för NMR efter att man sedan toppåret 2017 tappat mycket av sin tidigare aktivism. Det hade skett en viss förnyring i leden och det fanns farhågor att man skulle locka fler unga att engagera sig.

Årets sammanräkning visar att uppgången var tillfällig. Under 2021 har verksamheten tappat stort, inte bara i antal aktiviteter utan också innehållsmässigt. En granskning av årets kamprapporter visar att en betydande del av verksamheten består av interna kampsportträningar med få deltagare. Frekvensen har också dalat sett över året. Andra halvåret 2021 har endast sex aktiviteter redovisats av den värmländska medlemsgruppen. Anmärkningsvärt är att Karlstad trots ett stort tapp ligger på en sjundeplats på NMR:s egen topplista över mest aktiva kommuner. Det säger mer om NMR:s svaga utveckling nationellt än om Karlstads aktivism.

Värt att notera är att det i siffrorna finns ett visst mörkertal som består av exempelvis klistermärkesuppsättningar av icke medlemmar som inte redovisats på motståndsrörelsens hemsida eller aktiviteter i Hammerskins lokal i Deje där NMR varit närvarande. Det finns också två aktiviteter, en i Forshaga och en i Karlstad under hösten som går att koppla till NMR:s försök att starta en ungdomsorganisation. Dessa finns heller inte med i siffrorna över årets aktiviteter eftersom de inte tagits upp i organisationens aktivitetsrapport.

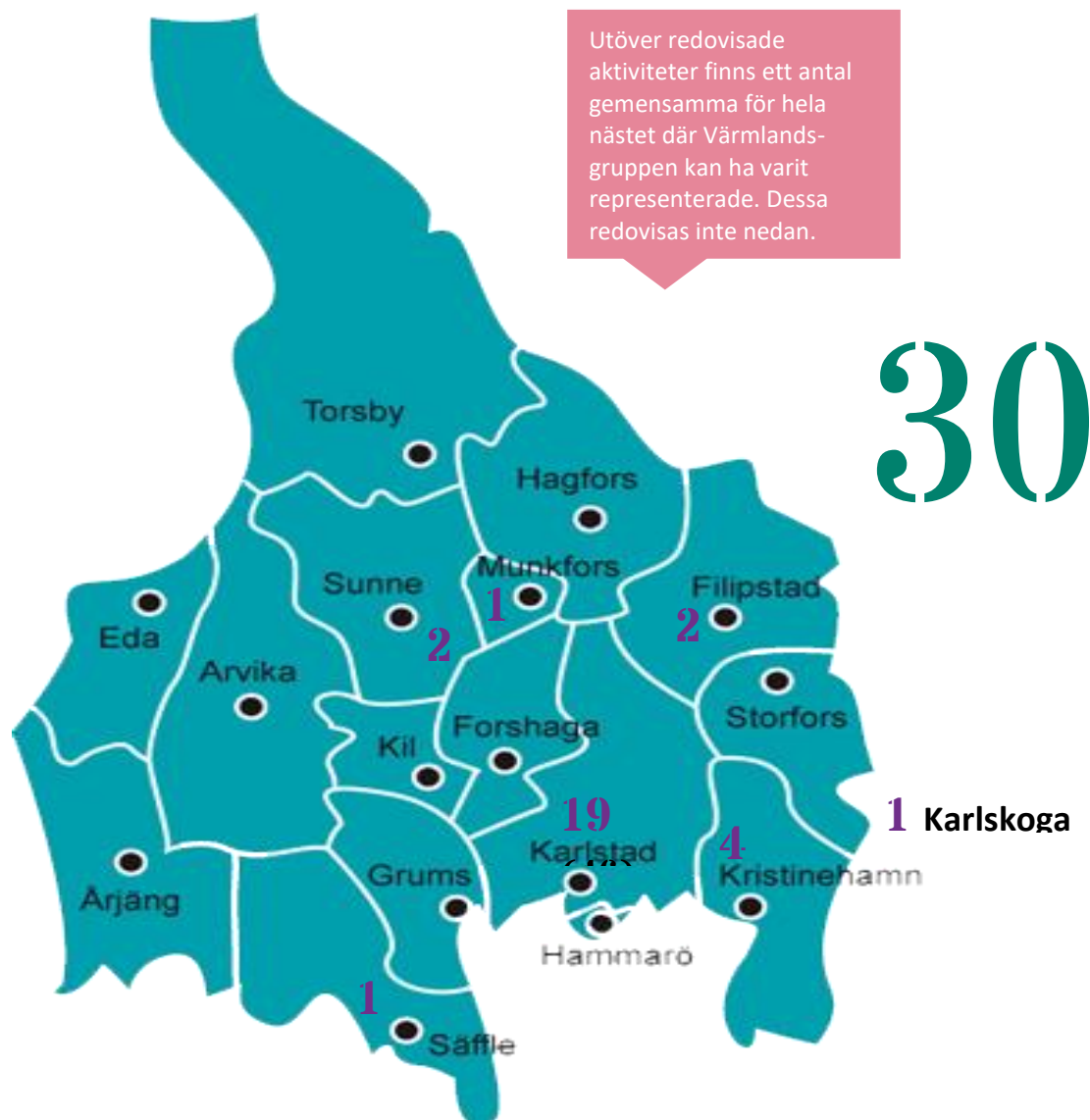
I karta och tabeller nedan kan man utläsa den geografiska spridningen, hur aktivismen förändrats över tid och vilken typ av aktiviteter man redovisat. För Karlstad och Kristinehamns del står fjolårets siffror i parentes eftersom det är i dessa två kommuner som det stora tappet är tydligast.

Redovisning av NMR:s aktivism 2021

Siffrorna som redovisas nedan utgår från de aktiviteter som man själva redovisat på sin hemsida motstandsrorelsen.se och som utgörs av aktiviteter i Värmland utförda av medlemsgrupp 2 vilken är värmlandsavdelningen inom näste 5 (Värmland, Dalarna och delar av Gävleborgs län). I siffrorna ingår också sex aktiviteter som man genomfört under namnet Bellum Karlstad som varit en satsning på kampsport under 2021. Vi har också inkluderat en rapport från Karlskoga eftersom det handlar om en aktivitet som genomfördes av och för den värmländska medlemsgruppen.

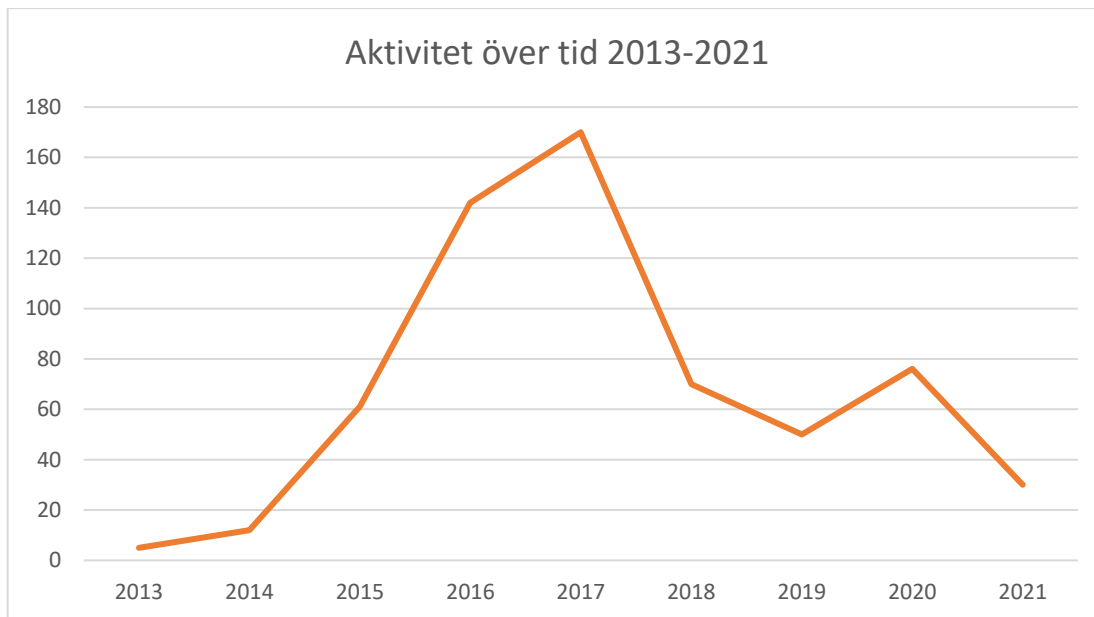
Utöver siffrorna för medlemsgrupp 2 finns ett antal aktiviteter för hela nästet som framför allt hållits i Dalarna men där det kan ha funnits värmländsk representation. Dessutom två aktiviteter inom NMR:s ungdomssatsning Stolt Vit Ungdom som inte redovisas i nedanstående tabeller.

Inrapporterade aktiviteter från Medlemsgrupp 2 Näste 5 fördelade på kommun 2021

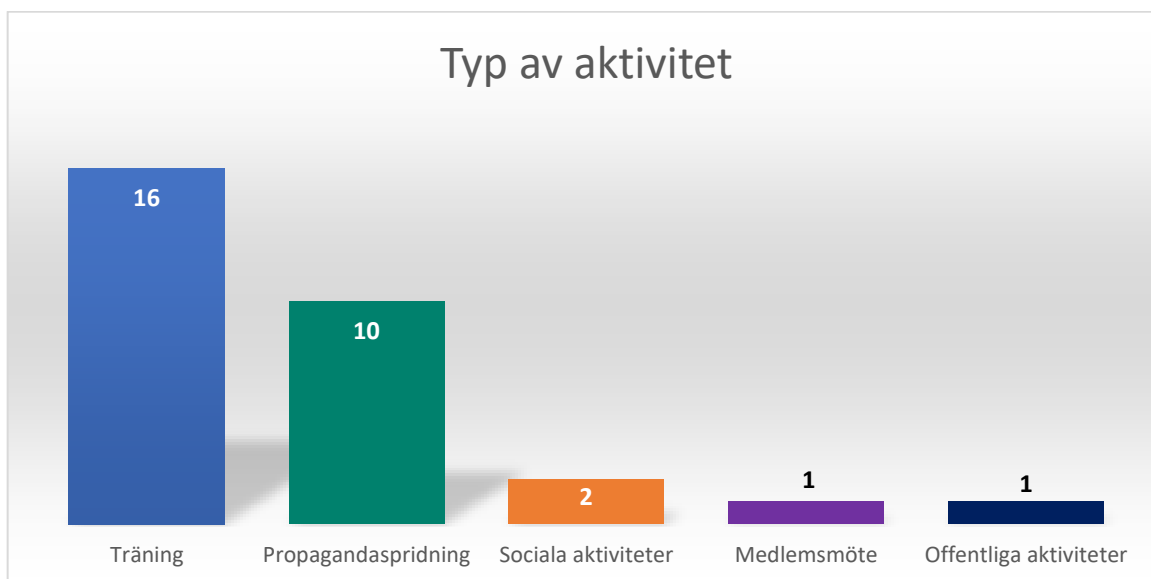
Aktivitetsnivå sett över tid 2013 – 2021

Utvecklingen från 2013 visar en stadig ökning av antalet aktiviteter fram till 2017 då man nådde sin högsta nivå. Efter två års tillbakagång vände siffrorna åter upp under 2020 men föll kraftigt tillbaka under 2021. En tillbakagång som var extra tydligt under andra halvåret då enbart 6 aktiviteter redovisades i länet.

Aktivitetslag

Tidigare år har propagandaspridning varit det klart dominerande inslaget i gruppens aktiviteter. Från 2020 och framåt har kampsportsträning kommit att ta en allt större plats. En trend som ytterligare förstärktes under 2021.

NMR-året 2021

Propagandaspridning

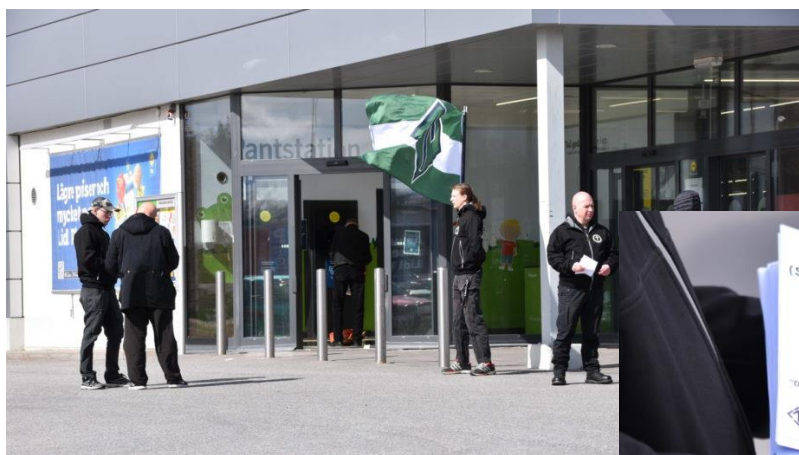
Den stora övervägande delen av NMR:s verksamhet genom åren har utgjorts av propagandaspridning. Trenden under 2021 är att den andelen minskar medan kampsportträningen i stället får ett allt större utrymme. I kombination med att totala antalet aktiviteter också är betydligt färre blir kontentan att den utåtriktade verksamheten (i fysisk form) minskat kraftigt.

Till detta är det viktigt att komma ihåg den ökade nätkaktivismen som inte går att redovisa i antal aktiviteter. Ett faktum som gör att våra mätningar kopplat till NMR:s öppna aktivism på sikt kan komma att tappa i betydelse när det gäller att bedöma hotbilden från den radikalnationalistiska miljön eftersom antalet fysiska aktiviteter och

aktivismen inte längre kommer att gå hand i hand. Än kan vi dock inte se att detta slagit igenom på bred front i länet.

Offentliga aktiviteter

En offentlig aktivitet handlar om att man (oftast oanmält) ställer sig vid platser där mycket folk passerar. Under 2021 genomförde man en sådan aktivitet när aktivister från Värmland och Dalarna samlades i Filipstad för att visa missnöje över hur man tyckte lokala politiker handskats med skolfrågan i kommunen.

Filipstad
24 april 2021

Träning/Kampsport

Kampsport har under senare år kommit att utgöra en allt större del både av NMR:s självbild och deras faktiska verksamhet. I den så kallade aktivisthandboken är det tydligt redovisat vilka fysiska krav organisationen ställer på den som vill bli aktivist. Kampsportsträning står idag för en stor andel av den aktivism som redovisas. Detta gäller inte minst den värmländska medlemsgruppen.

Värmlandsgruppens aktivitet har som siffrorna visar minskat avsevärt jämfört med tidigare år och gruppens egna bilder som man publicerat på motståndsrörelsens hemsida är talande för utvecklingen.

Bilden till vänster är från ett träningstillfälle under 2020 medan den högra är från hösten 2021. Både frekvens och antal deltagare per tillfälle har succesivt sjunkit och avspeglar de svårigheter den fysiska organisationen har att locka till engagemang.

Bellum Kampsport

**BELLUM
KARLSTAD**

SJÄLVFÖRSVAR & KAMPSPORT
för svenska ungdomar.

- Gratis deltagande
- Ingen erfarenhet krävs
- Utrustning finns att låna

Sista anmälan 6 Juni.
Med start 13 Juni.

För intresseanmälan & kontakt:
[BellumKarlstad@protonmail.com](mailto:bellumkarlstad@protonmail.com)

Inför sommaren lanserades Bellum Karlstad "Självförsvar & Kampsport för svenska ungdomar". Bakom initiativet låg NMR. Ribban sattes högt och målet var att man genom Bellum skulle locka nya ungdomar till rörelsen. Inledningsvis slöt många redan aktiva upp på gruppens aktiviteter men någon nämnvärd nyrekrytering kom det aldrig att handla om. Efter en ambitiös start avtog intresset och bara 6 aktiviteter finns redovisade under 2021. Dessa finns med i det totala antalet aktiviteter i tabellerna ovan.

Vildmarksturer

Närliggande till träning och kampsport ligger också överlevnadsläger och vildmarksturer. Under 2021 har ett vinterläger med övernattnin och en dagstur på Brattforsheden genomförts.

Accelerationism

Från 2018 och framåt har terrorhotet från ensamagerande högerextremister ökat markant i västvärlden. Christchurch Nya Zeeland, El Paso USA, Halle Tyskland och Bærum Norge är bara några exempel där dödligt våld och radikalnationalism varit den gemensamma nämnaren. En sak som förenar de här gärningsmännen förutom att de agerat på egen hand med utgångspunkt i en radikalnationalistisk

ideologi är att de med sina dåd vill påskynda (accelerera) det de ser som ett oundvikligt haveri av den västerländska kulturen. Genom sina våldsdåd vill man ge plats åt den vita nationalstat man hoppas ska växa fram ur det efterföljande kaos som dåden skapar. Termen för denna ideologiska inriktning har kommit att kallas för accelerationism. På några få år har det blivit ett allt vanligare synsätt bland många på den yttersta högerkanten.

Ursprung

Ironiskt nog kan man spåra accelerationism till marxistisk teori på University of Warwick i Storbritannien. En ung filosofiprofessor vid namn Nick Land utvecklade en teori om hur kapitalism och teknisk utveckling ökar avståndet mellan människa och de tekniska landvinningarna vilket i sin tur driver på fattigdom och orättvisor. Genom att inte försöka att bromsa utan i stället accelerera utvecklingen skulle man enligt teorin tvinga fram radikala sociala förändringar.

Gruppen kring Land och dess forskning började bli alltmer apart vilket slutade med att man kastades ut från universitetet. Gruppen splittrades där några återgick till seriös forskning medan Land och hans närmaste hyrde in sig hos en för tiden känd satanist vid namn Aleister Crowley. Lands teorier tog vid den här tiden en ordentlig högerväng och blandades med satanistiska ritualer och ett svårt amfetaminmissbruk. Allt slutade med att Land fick ett nervöst sammanbrott. Hans teorier har dock överlevt fram tills idag och har just nu en stark tillväxt.

Radikalnationalistisk accelerationism

Den högerextrema accelerationismen skiljer sig inte i grunden från ursprunget som går ut på att påskynda radikala förändringar genom att stärka problem och orättvisor. Den stora skillnaden är definitionen av problemet där den marxistiska skolan såg den framväxande kapitalismen medan vit makt-miljöns idéer bygger på hotet mot den vita rasen.

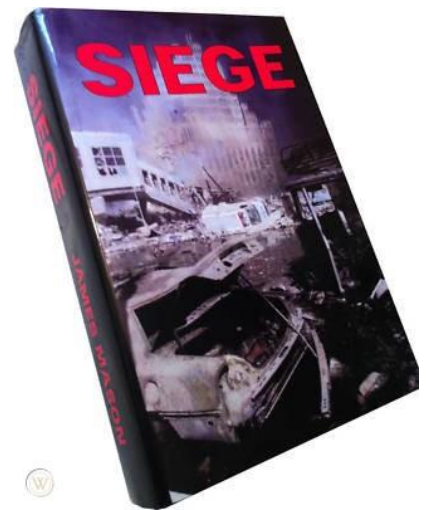
Hotet utgörs dels av islamofobiska föreställningar om Eurabia som handlar om att muslimer kommer att ta över västvärlden och styra genom sharialagar. Dels om att en hemlig judisk maktelit styr världen och vill utrota den vita rasen genom att skapa mångkulturella samhällen. White Genocide och The Great Replacement är bärande föreställningar bland högerextrema accelerationister.

Våldet är centralt och ses inom accelerationismen som ett politiskt fundament. Genom att skapa social oro driver man också på rädsla och ökar polarisering som i sin tur skapar mer våld osv. Bland gärningsmän som går att koppla

till tankesättet finns också en önskan om att man ska uppmuntra andra att gå till handling. Denna kedjereaktion beskrivs som kumulativ extremism där förhoppningen är att det skapas ett självspelande piano av våld och terror.

Utöver våld är spridning av konspirationsteorier och desinformation ett viktigt redskap för att destabilisera samhället. Så kallade false flag-operationer är en strategi där man utför dåd som ska uppfattas komma från sina motståndare för att på så vis misskreditera dem och samtidigt stärka sin egen position.

För dagens accelerationister är den amerikanska vit makt-miljön på 1980–90-talet en viktig inspirationskälla där James Mason, mannen bakom den uppmärksammade boken Siege (1992) har en framskjuten position. Mason såg massmördaren Charles Manson som sin mentor. Mansons false flag-försök att kasta skulden för sina dåd på afroamerikaner genom att angripa berömda vita hollywoodprofiler inspirerade Mason.

Organisationer

Grupper som förespråkar accelerationism hittas framför allt i USA även om många har internationella förgreningar. The Base, och Atomwaffen division med sina europeiska systerorganisationer AWD-Deutschland, Sonnenkrieg Division (UK) och Feuerkrieg Division (Baltikum) tillhör de mer kända. Internationella onlineplattformar med en accelerationistisk inriktning har en betydande andel svenska IP-adresser bland användarna. Även på svenskspråkiga sidor kopplade till miljön kan man se att idéerna börjar få fäste. Inledningsvis i pandemin skrev Simon Lindberg ledare för NMR en artikel där han välkomnade coronaviruset eftersom det skulle påskynda det förväntade sammanbrottet av det svenska samhället:

”Risken att du i åtminstone någon omfattning kommer att drabbas direkt eller indirekt är oundviklig. Jag har givetvis den största av sympati för alla de nordiska arbetare som kommer att tvingas ta lejonparten av denna smäll. //Samtidigt kan jag dock inte låta bli att med stor förväntansfullhet följa det som sker med ekonomin i både Sverige och världen. Jag kan inte låta bli att tänka på och hålla tummarna för att detta kanske blir precis det vi behöver för att få till en verklig nationell resning och ett stärkande av revolutionära politiska krafter, så att vi på riktigt ska kunna ställa allt till rätta!”
 nordiska motståndsrörelsen.se 2020-03-14

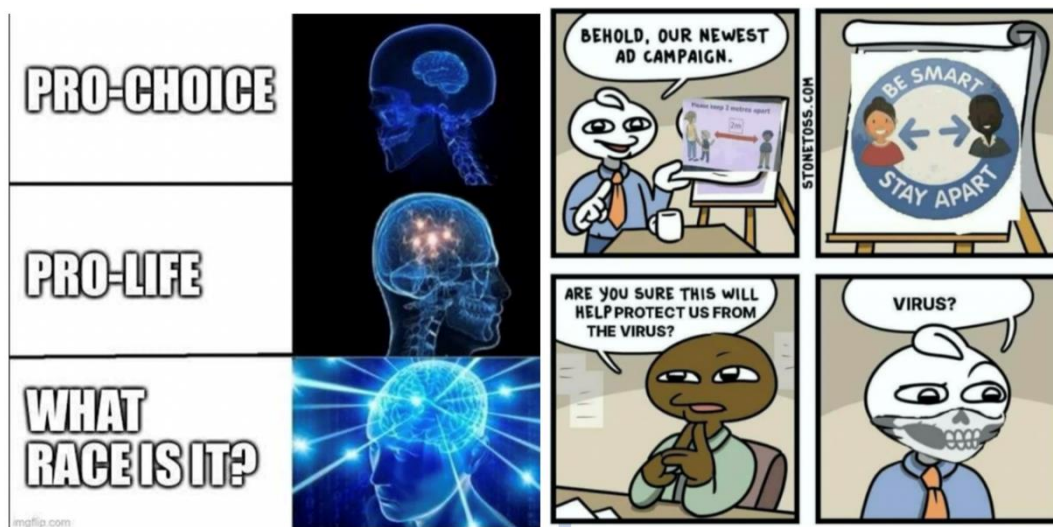
Memers 2021 – åsiktsförskjutning och rekrytering genom humor

I en tid när den organiserade vit makt-rörelsen och extremismen i allmänhet rör sig alltmer in på internet är det viktigt att fler som jobbar brottsförebyggande mot våldsbejakande extremism och mot rasism förstår hur den digitala världen ser ut. Det här segmentet handlar om memes, som är en viktig del av internetkulturen i allmänhet men som även används som en taktik av extrema aktörer för att rekrytera till våldsbejakande rörelser och påverka opinionen. Under 2021 har internet fortsatt användas för att sprida budskap och pröva åsikter, både i privata chattgrupper, i nischade forum och på de stora sociala medie-jättarna.

För den som inte har koll på memes eller inte läst om dem tidigare kommer här en kort beskrivning.

Memers är virala internettrender som utvecklas allt eftersom personer delar dem och gör små ändringar. Det är oftast humoristiska bilder och textkombinationer med syftet att roa men kan även vara videosnuttar eller en beskrivning av en internettrend. I essensen är memes ett internetfenomen som bygger på gemensamma referensramar och (sub)kulturella symboler. Det är väldigt vanligt, finns i nästan allas flöden på sociala medier och förstås intuitivt av de som spenderar tid online. En meme som kombinerar en populärkulturell referens med en textrad som berör ett aktuellt ämne förmedlar ett komplext budskap på ett roligare och enklare sätt, som fler kan relatera till och sprida vidare. Generellt når memes fler personer via internet än andra typer av media, som artiklar eller rapporter, eftersom de går snabbt att ta till sig, är roliga och gör sig bra i flöden på sociala medier. Detta används som en del av den svenska extremhögerns bredare strategi för att flytta gränsen för vad som ses som acceptabelt.

Humoristiska memes med rasistiska budskap delats regelbundet i flera forum. Två exempel som har spridits i svenska grupper under 2021 är dessa:

Den ena refererar till debatten om abort, och skämtar om att barnets ras är viktigt för huruvida någon bör vara för eller emot abort. Den andra skämtar om social distansering under coronapandemin och rassegregation. Det kan låta ganska brutalt när det beskrivs på det sättet, men är samtidigt något som enkelt kan delas som ett mörkt

skämt, en "edgy meme", av någon som egentligen inte håller med om budskapet bakom skämtet. Det humoristiska inslaget kan göra det svårt att bemöta memes som ett problem utan att verka oförstående.

Coronapandemin och vaccinationerna under 2021 har varit ämnen även för memes. Nedan följer två exempel som delats i svenska grupper och som handlar om vaccinationer. Den ena använder sig av snövit och den onda styvmodern med ett förgiftat äpple som referens för att förmedla att vaccin är skadliga. Den andra jämför situationen för ovaccinerade med judeförföljelsen under andra världskriget.

Covid-19 är ett ämne som har blivit större under 2021. Tidigare har pandemin och restriktionerna orsakat osäkerhet och splittringar inom extremhögern och vit makt-rörelsen, med vissa som varit för hårdare restriktioner medan andra varit emot restriktioner helt, men under året har de samlats kring motstånd mot vaccin och vaccinpass. Ett sätt det uttrycks är via memes, som också delas vidare för att påverka opinionen, synas och få fler sympatisörer som kanske annars inte hade sökt sig till deras rörelse.

Läget i Värmland är svårt att uttala sig om specifikt. Det är inte lätt att avgöra var personer som besöker olika forum kommer ifrån eller hur många inom en särskild region som exponeras för budskapen. Vi vet dock att symboler med kopplingar till extremism och nätet har syns på skolor i Värmland under året. Vi vet också att vit makt-rörelsen i Värmland historiskt sett haft många sympatisörer och att åsikterna inte nödvändigtvis försvinner bara för att de inte syns på gator och torg när de i stället kan ges utlopp för online.

Extremism och konspiratoriskt eller uppviglande material på internet är inte ett lokalt problem, men det skapar problem lokalt. De tragiska skolattacker vi har sett under året är exempel på det. Det lokala arbetet är en viktig del av lösningen på problemet. Att de av oss som arbetar med unga visar ett intresse för deras liv på nätet och förstår vissa grundläggande referenser är nödvändigt för att kunna finnas där som ett stöd och upptäcka relevanta signaler. Att förstå trender och budskap som sprids online är relevant även i det lokala förebyggande arbetet. Att vi alla funderar på vad vi själva sprider för budskap, i verkligheten och på nätet, är också viktigt för att upprätthålla ett demokratiskt och öppet samhällsklimat.

Autonoma miljön

Inom den autonoma miljön, som även benämns som den vänsterextrema miljön, är kampen för det klasslösa samhället en viktig drivkraft. Två viktiga saker som särskiljer den autonoma miljön från andra vänsterrörelser är dels den antiparlamentariska inriktningen vilket innebär att man anser att politiska förändringar skall beslutas direkt av folket i stället för att avgöras och genomföras av politiska organ såsom regering, riksdag och kommunfullmäktige. Dels att man ser våld både som en legitim och ibland nödvändig metod för att nå sina mål.

1960-talet med sin våg av socialistiska rörelser i västvärlden påverkade starkt framväxten av anarkistiska grupper i Sverige. Den svenska miljön var dock aldrig riktigt en del av den våldsvåg som många andra europeiska länder drabbades av. Exempelvis Röda arméfraktionen med sitt huvudsäte i dåvarande Västtyskland och röda brigaderna i Italien som genomförde en rad blodiga terrordåd på 1970- och 80-talet. Bland dem ambassadockupationen i Stockholm (Röda arméfraktionen -75) och mordet på Aldo Moro i Rom (Röda Brigaderna -78). Under 80-talet ökade hotet från de svenska grupperingarna när husockupationer, konfrontativa demonstrationer, vandalism och sabotage blev en del av rörelsens metoder. Rörelsen har också gjort sig känd för stora demonstrationer i samband med politiska toppmöten. Demonstrationer som ofta urartar till upplopp och skadegörelse. Göteborgskravallerna 2001 är det mest kända exemplet i Sverige. Senast man kunde se liknande protester var vid G20-mötet i Hamburg 2017.

NMR:s demonstration i samband med bokmässan i september 2017 är den senaste gången som stora skaror från autonoma miljön i Sverige samlades i våldsamma motdemonstrationer.

Den autonoma miljön i Sverige och även globalt har de senaste åren förändrats kraftigt. Tidigare fanns exempelvis en tydlig koppling till hur utvecklingen inom vit makt-miljön såg ut. Ett mönster som inte syns alls lika mycket idag.

En av förändringsstrategierna har varit att ändra fokus från globala frågor till mikrokonflikter och att flytta kampen från gatan till internet.

I Säpos rapporter ser man inte längre vänsterautonoma grupper som ett direkt hot mot rikets säkerhet. Däremot ses ensamagerande med vänsterextrema motiv fortfarande som en risk om än i mindre omfattning än personer från den våldsbejakande islamistiska miljön eller den högerextrema miljön.

Grupper/Organisationer

Kännetecknande för den autonoma miljön är sättet att organisera sig. Till skillnad från till exempel vit makt-miljön har man inte hierarkiska organisationer med en tydlig struktur. I stället handlar det mer om små grupper som samlas i mer eller mindre fasta nätverk. Trots allt finns det några grupperingar som funnits med över tid och kan ses som ledande inom den autonoma miljön.

Antifascistisk Aktion AFA

AFA kan beskrivas som ett antifascistiskt nätverk bestående av självständiga lokalavdelningar med en gemensam hemsida och i viss mån koordinerad verksamhet. Namnet dök upp första gången 1991 och gruppen formaliserades -93. AFA betraktar sig själv som en militant, utomparlamentarisk vänsterrörelse som anser att det nuvarande statskicket bör avskaffas genom revolution. Man anser att fascism kan och ska bekämpas med alla medel, inklusive våld när så krävs.

The Autonomous Revolutionary Nordic Alliance ARNA

ARNA bildades inför G20-toppmötet i Hamburg 2017 och beskriver sig som en paraplyorganisation för fristående autonoma grupper med en antikapitalistisk, antifascistisk och feministisk inriktning. ARNA har som mål att samarbeta internationellt för att stärka kampen mot det man betraktar som fientliga stater. Bland annat var ARNA närvarande under NMR:s demonstration i Göteborg 2017.

Djurrättsaktivism

Den autonoma rörelsen har traditionellt kopplats samman med djurrättsaktivism. Det finns idag ett antal grupper som opererar i Sverige och som drivs av personer som samtidigt kan vara aktiva i andra nätverk som står den autonoma rörelsen nära.

Djurfront

Djurfront som grundades 2017 förespråkar radikala aktioner och demonstrationer mot bland annat kött- och pälsindustrin. Djurfronts logo kan ses på kläder och väskor. Ofta då tillsammans med logotypen för brittiska Animal Liberation Front som är en våldsamt djurrättsorganisation i Storbritannien.

Hunt Saboteurs Sweden HSS

Hunt Saboteurs startade i England 1963. Sedan 2017 finns man representerad i Sverige. Gruppen bildades ur brittiska organisationen Animal Liberation Front och betraktas som en del av den autonoma rörelsen. Genom att sabotera för jägare via direkta aktioner och vandalisering vill man skydda djuren från jakt. På hemsidan betonas att man inte skyr några medel i sin kamp för att skydda djuren. I Värmland försökte man 2019 att störa SM för rävhundar.

Djurrättsmilisen DRM/Animal Rights Militia ARM

Animal Rights Militia (ARM) är ett våldsbejakande djurrättsnätverk som bildades i Storbritannien 1982 som en utbrytargrupping från Animal Liberation Front. I Sverige har aktionsnamnet ARM och den svenska översättningen "Djurrättsmilisen" (DRM) använts i olika aktioner sedan 1990-talet. ARM använder våldsromantik och vänsterradikala referenser i sitt symbolspråk. Aktivister med koppling till ARM har begått flera grova våldsbrott i Sverige.

Utveckling i Värmland 2021

I likhet med tidigare år ser vi låg eller ingen egentlig aktivitet från den autonoma rörelsen i Värmland. Under 2021 har vi inte noterat någon konkret verksamhet, även om RKU, Revolutionär Kommunistisk Ungdom som har vissa kopplingar till den autonoma miljön har haft enstaka aktiviteter i länet.

Liksom för övriga miljöer utgår mycket av det arbete som idag bedrivs av autonoma rörelsen från nätet vilket också gör att det är svårt att veta graden av aktivism inom länet. En viktig del av verksamheten online handlar om att hänga ut medlemmar från NMR med namn och adress på sin hemsida. Genom att avslöja personernas identitet vill man dels försämra deras möjligheter på arbetsmarknaden, dels provocera fram spontana attacker och sabotage. På deras research-sida finns idag flera värmlänningar representerade. Det handlar om både aktiva och personer som lämnat miljön bakom sig.

Att helt avskrika den autonoma miljön som ett hot lokalt vore felaktigt eftersom dess lösa struktur gör att en brännande fråga snabbt kan leda till att lokala aktivistgrupper bildas eller att aktivister från andra delar av landet reser till Värmland. Något vi exempelvis såg vid stövar-SM 2019. Vi ska också komma ihåg att vi under 2022 går in i en valrörelse vilket ofta drar till sig ytterkantsgruppernas intresse.

Det är viktigt att universitet, skolor, fritidsgårdar och andra platser där unga personer uppehåller sig är vaksam på propagandaspridning eller andra aktiviteter från våldsbejakande och antidemokratiska grupper från den autonoma miljön.

Religiöst orienterad extremism

Extremism i någon form verkar finnas inom näst intill varje religion. Exempelvis har kristendom och högerextremism varit tätt sammanflätat inom grupper som Ku Klux Klan. Hindunationalistiska rörelser i Indien har verkat i landet i över 100 år. Till och med inom Buddhismen som anses vara en fredlig religion förekommer extremism. Något som kanske tydligast kan upplevas i Myanmar där den muslimska minoriteten förföljs. Sedan 2000-talet början har dock religiöst orienterad extremism åtminstone i en västerländsk kontext kommit att bli mer eller mindre synonymt med våldsbejakande islamistiska grupper som ofta har sin grund i så kallad jihadistisk salafism med de två dominerande aktörerna al-Qaida och Islamiska Staten/Daesh.

Våldsbejakande islamistiska miljön är en transnationell rörelse som förespråkar våld för att uppnå sina mål. Den rörelse vi ser idag började växa fram på 1980-talet i samband med Sovjetunionens krig i Afghanistan. Rörelsen saknar en enhetlig ideologi men den bärande tanken utgår från salafijihadism. Våldsbejakande grupper utgör dock bara en liten del av den salafistiska rörelsen där de allra flesta tillhör den puritanska grenen som inte förespråkar våld.

Liksom i de flesta europeiska länder domineras den svenska våldsbejakande islamismen av den salafistiska jihadismen framför allt med koppling till al-Qaida och IS. Rekrytering sker både online och på fysiska platser. Propagandaspridningen sker ofta digitalt men följs upp av uppsökande verksamhet på skolor och i föreningslokaler. Det förekommer också att missionerande verksamhet, så kallad Dawa, i stället handlar om förklädd

rekryteringsverksamhet.

Den våldsbejakande islamistiska miljön i Sverige saknar en sammanhållen lednings- och organisationsstruktur. Den samlande kraften för miljön är ofta den våldsbejakande islamistiska ideologin och de huvudsakliga aktiviteterna inom miljön är att direkt eller indirekt stödja den globala våldsbejakande islamistiska kampen.
 Ur "Terrorhot mot Sverige 2021" NCT Nationellt Centrum för Terrorhotbedömning

Enligt Nationellt Centrum för Terrorhotbedömning utgör ensamagerande det största hotet mot svensk säkerhet och man anser att det finns ett fåtal individer inom den våldsbejakande islamismen som har både avsikt och förmåga att genomföra terrorrelaterade handlingar i Sverige.

Grupper/Organisationer

Internationellt finns ett flertal grupperingar och organisationer inom den våldsbejakande islamistiska miljön. Mest kända är al-Qaida och Islamiska Staten/Daesh som lokalt kan gå under en rad olika beteckningar. Gemensamt för de flesta våldsbejakande grupperingarna är att de utgår från den salafijihadistiska ideologiska grunden inom Sunniislam.

al-Qaida

al-Qaida är en militant sunnitisk grupp som grundades 1988 av bland annat Usama bin Ladin under kriget i Afghanistan. al-Qaida har sin religiösa grund i Wahhabismen och är den gruppering som stått modell både för IS/Daesh och Jabhat Fateh al-Sham (numer Hayat Tahir al-Sham). Fram till 2010 var AQ den dominerande aktören bland de transnationella grupperna och gjorde sig kända för stora terrorattentat mot de man benämnde som "fienden längre bort". En stor skillnad jämfört med Islamiska staten är att man i stället för att försöka skapa ett Kalifat i sitt närområde vill bygga ett pan-islamiskt kalifat genom ett globalt nätverk av sympatisörer.

Islamiska Staten/Daesh

Islamiska Staten numer ofta benämnd **Daesh**, är en salafistisk jihadistgrupp som bildats ur al-Qaida. Organisationens framväxt kan delvis förklaras som en reaktion på den USA-ledda invasionen av Irak 2003 där man utnyttjade den instabilitet som följde i spåren av invasionen. Om al-Qaida fokuserat på "fienden längre bort" har i stället IS koncentrerat sig på "fienden nära" och man har gjort sig kända för sin brutalitet mot det man ser som avfallingar eller otrogna.

al-Shabaab

al-Shabaab bildades 2006 av en utbrytargrupp ur de Islamiska domstolarna i Mogadishu och bestod ursprungligen av unga män som krigat vid fronten under inbördeskriget i Somalia. Sedan 2012 är man en del av al-Qaida och kontrollerar i dagsläget delar av Somalia. Gruppens mål är att befria de heliga städerna Mecka, Medina och Jerusalem.

Boko Haram

Boko Haram bildades i Nigeria 2002 av Muhammad Yusuf och kallas ibland Islamiska staten i Västafrika ISWA. Man motsätter sig vad man kallar "västerländsk omoral", särskilt inom sexualitetens område. Nigerias omfattande korruption och kriminalitet ses som en effekt av västerländskt inflytande och av icke-islamisk utbildning. 2015 förlorade man stora delar av det territorium som man under några år kontrollerat.

Utveckling i Värmland 2021

Värmland har över tid haft väldigt begränsad aktivitet kopplat till religiöst orienterad extremism. Den sammanvägda bilden för 2021 följer tidigare mönster och det finns ingen anledning att tro att läget kommer att förändras i närtid. Detta är en uppfattning som också delas av polisen.

Att vara tvärsäker när det kommer till att bedöma förekomst av våldsbejakande islamism är dock svårt eftersom man inte är lika öppen med sin verksamhet som exempelvis NMR som regelmässigt lägger upp sina aktiviteter på sin hemsida. Här är naturligtvis polisens bedömning av stor vikt men också den upparbetade kontakten med kulturföreningar och andra aktörer med en god insyn.

Varför vårt län inte drabbades av resor till krigszoner på samma sätt som man gjorde exempelvis i Örebro är svårt att veta säkert. Med facit i hand kring resandeproblematiken vet vi att radikaliserings och rekrytering oftast skedde i lokala kluster där nästan alla som reste kände eller kände till varandra. Centralt i dessa lokala miljöer fanns lokala rekryterare med förmåga att övertala familj och vänner att ansluta sig till IS. Så dels kan det bero på tur att det inte funnits någon drivande rekryterare på plats i länet, dels också på att man inom de Islamiska kulturföreningarna arbetat aktivt med förebyggande arbete och varit uppmärksam på problematiken.

Ensamvargen/Den ensamagerande

När Säkerhetspolisen gör sina hot och riskanalyser kopplat till våldsbejakande extremism är det den ensamagerande gärningsmannen med Islamistiska eller radikalnationalistiska motiv som anses utgöra den största risken för attentat i Sverige. Pandemin, extremismens inflyttning på nätet och en trend där de ideologiska rågångarna blir alltmer otydliga har ytterligare spätt på riskerna för radikaliserings online. Hat, hot, konspirationer, accelerationism och andra drivkrafter blir till ett extremistiskt smörgåsbord för den ensamagerande som fritt kan plocka delar och bygga en egen ideologi. Denna blir inte bara svår att förstå utan också svår att förutse.

Kriterier för Ensamagerande

Begreppet ensamagerande dyker allt oftare upp i samband med hot och riskbedömningar kopplat till våldsbejakande

extremism. Dessvärre är inte begreppet vanligt bara i teorin utan det har också kommit att dominera vålds- och terrordåd som går att koppla till våldsbejakande extremism.

Ett av kriterierna för den ensamagerande är att personen saknar organisatorisk hemvist och oftast agerar ensam i de fall när våldshandlingar utförs. Att betrakta hen som ensam är däremot att dra felaktiga slutsatser. Oftast finner dessa personer sin näring och sitt sociala sammanhang på internets hatsidor och extrema sajter. När det görs personutredningar efter en attack blir det ofta tydligt att det finns en ideologisk tillhörighet som ligger till grund för, eller i alla fall har påverkat handlingen. Radikaliseringen online har de senaste åren ökat där ett av de allvarliga problemen är att man använder sig av onlinespelens chattfunktioner för att rekrytera. Ett faktum som gör att allt yngre personer utsätts för extremistisk propaganda och rekryteringsförsök.

Vem är den ensamagerande gärningspersonen?

Det är naturligtvis omöjligt att helt svara på den frågan, vilket innebär att riskerna kring ensamagerande blir högre eftersom det är svårt att avgöra var nästa attack kommer att genomföras och vem som ligger bakom. Kunskapen ökar dock hela tiden och utifrån det som är känt går det att skönja vissa personlighetsdrag:

- Personen är fristående från en organisation och agerar inte på uppdrag av någon annan än sig själv
- Dådet är i förväg planerat till skillnad mot t.ex. ett vansinnesdåd som plötsligt kan inträffa
- Motivet till dådet grundas ofta i ideologi eller religion och handlar inte om egenintresse eller materiell vinning

- Kraftig överrepresentation av män. Enligt siffror från forskning i USA är 98% män
- Radikaliseringen sker oftast via internet som bidrar till att skapa en "ekokammare" med en förvrängd världsbild
- Gärningspersoner med religiösa motiv har oftare en eftergymnasial utbildning medan högernationalister oftast är lågutbildade
- Lever isolerat, många gånger med sociala svårigheter och/eller psykisk ohälsa
- Stark känsla av motvilja som grundar sig i upplevda orättvisor
- Finns ofta en koppling mellan individen och val av måltavla. Ex skola eller arbetsplats
- Svår att förutse även om man i efterhand kan se att varningssignalerna fanns
- Ett dåd utlöses ofta av en akut personlig händelse/kris

Den ensamagerande är relativt osynlig för omgivningen innan ett attentat inträffar. Medan det efteråt nästan alltid visar sig finnas en rad händelser och varningstecken på att allt inte stod rätt till. I arbetet att förebygga våld från ensamma gärningsmän är därför ett väl utvecklat samarbete på lokal nivå mellan skola, socialen, polis och andra viktiga aktörer värdefullt. För att det ska fungera vid en kris är det också viktigt att dessa samarbeten etablerats i förväg.

Under 2021 har vi i Sverige drabbats av två attacker på skolor vilket visar att vårt samhälle inte är immunt mot ensamagerande gärningspersoner. Med den utveckling vi idag ser kopplat till våldsbejakande extremism finns det dessutom en fara för att hoten från ensamagerande kommer att öka framöver.

Förslag för framtiden

Sedan 2015 har Agera arbetat med att samordna arbetet mot våldsbejakande extremism i Värmland. Med start i januari 2021 övergick arbetet från att vara projekt till den mer långsiktiga formen verksamhetsstöd. Detta skapar tryggare förutsättningar för vi även fortsättningsvis ska bedriva ett aktivt arbete med att stötta våra samarbetspartners i länet

Det vardagliga arbetet mot våldsbejakande extremism (VBE) består i huvudsak av två delar. Dels det operativa arbetet ute på våra skolor, tillsammans med socialtjänst eller polis. Det handlar både om förebyggande arbete och mer akuta insatser som görs för att förhindra att människor radikaliseras och lockas in i våldsbejakande miljöer. Dels arbetet riktat till anhöriga och andra närstående som ofta drabbas hårt när någon nära dras in i extremism. Här handlar det naturligtvis också om det viktiga arbetet med att stötta personer som vill lämna dessa miljöer bakom sig.

- Kunskapen kring extremism ute i våra kommuner har ökat markant under senare år. De nya trender som är på gång inom miljöerna ställer nu krav på att denna kunskap uppdateras för att man ska stå rustad att möta en ny hotbild på ett effektivt sätt.
- För att enskilda kommuner, särskilt små och medelstora ska ha möjlighet att bedriva ett effektivt arbete mot extremism är ett väl fungerande arbete på regional nivå närmast en förutsättning. Med regional samordning skapas närproducerad kunskap som blir en tillgång i det lokala arbetet. Den regionala nivån är också ett resurseffektivt sätt att möta de utmaningar arbetet mot extremism för med sig.
- Slutligen behövs en stark nationell nivå som kan hantera de övergripande kontakterna med politiken, myndigheter, forskningsvärlden och inte minst civilsamhället. Center mot Våldsbejakande Extremism CVE har idag det helhetsgrepp som är viktigt även för oss som arbetar med frågan lokalt.

Vid sidan av det förebyggande arbetet som alltid ska vara närvarande är en viktig fråga inför framtiden att få till stånd en fungerande avhopparverksamhet som på ett tydligt sätt kan stötta kommunernas socialtjänster. Eftersom detta arbete oftast ses som en sällanhändelse går det inte att kräva att varje enskild kommun har rutiner att hantera den problematiken själva. Att medverka till ett nationellt avhopparprogram som även kan ge stöd till anhöriga med närstående inom våldsbejakande grupper blir därför en viktig del i Ageras långsiktiga arbete.

Agera Värmlands förslag

Våldsbejakande extremism är global till sitt uttryck men lokal i handling, detta skapar behov av en väl fungerande samordning och en gemensam målbild för alla som är berörda av frågan. I Värmland har vi hittat en unik samarbetsmodell som är viktig att både behålla och utveckla.

En väl sammanhållen strategi Lokalt – Regionalt – Nationellt

Under de år vi arbetat med regional samordning i länet har vi sett en rad fördelar med vårt sätt att möta frågan. Två viktiga komponenter för att lyckas i arbetet kring våldsbejakande extremism är dels ett aktivt arbete med lokala lägesbilder, dels en långsiktig och sammanhållen strategi. Genom vår regionala verksamhet har vi inte bara stärkt

och stöttat arbetet ute i kommunerna på ett resurseffektivt sätt utan också kunnat utgöra en brygga mellan det lokala och det nationella perspektivet som ökat möjligheten att arbeta både långsiktigt och metodiskt. Vi ser därför vikten av en fortsatt utveckling av arbetet med en väl sammanhållen strategi lokalt – regionalt – nationellt.

En uppdaterad kunskap kring de hot vi står inför

Pandemin har till viss del påskyndat en utveckling som innebär att alltmer av den våldsbejakande extremismen flyttar in på nätet. Detta kan få allvarliga konsekvenser i samhället genom attacker från ensamagerande som radikaliseras online och som är mer osynliga för sin omgivning under radikaliseringsprocessen. För att förebygga detta är det viktigt att ha väl fungerande samarbete på lokal nivå mellan organisationer och myndigheter som möter dessa individer i sin yrkesutövning. Genom att också utbilda kring de nya hoten ökar förmågan att upptäcka och hantera de varningssignaler som nästan alltid finns kring personer som kan komma att utgöra en fara för sig själv och andra.

Helhetslösning till stöd för individer och anhöriga

Vid sidan av det förebyggande arbetet ute i våra kommuner är det viktigt att här och nu kunna erbjuda stöd i vardagen för den som behöver. Ett väl utvecklat arbete kopplat till avhopp och stöd till anhöriga är därför avgörande för att göra skillnad på riktigt. Kombinationen av snabba insatser, professionellt bemötande och resursmässig uthållighet som inbegriper personal, kunskap och ekonomi gör att de flesta kommuner i landet kan ha svårt att klara de utmaningar som stöd till närstående och avhoppararbete innebär. Vi ser därför att en gemensamt organiserad avhopparverksamhet som gör att en kommun känner trygghet i att snabbt starta ett arbete när behov uppstår är en viktig fråga för framtiden.

Hot mot förtroendevalda

För att en demokrati ska fungera bygger det på att människor engagerar sig politiskt för saker de tror på och vill förändra. Inte minst på kommunal nivå. Det politiska engagemanget kan ske på många olika sätt, genom exempelvis idéburna föreningar, demonstrationer eller olika typer av deltagande i den offentliga debatten. Det typiska politiska engagemanget finner vi i det partipolitiska och bland alla våra förtroendevalda politiker runt om i landet. Vad händer med demokratin när förtroendevalda tystas? När du som politiker tvekar att ställa upp för nästa val eller att engagera dig för en specifik fråga i rädslan att utsättas för hat eller hot? I en levande demokrati måste samhället kraftfullt fördöma hot mot förtroendevalda och arbeta aktivt, både förebyggande och åtgärdande.

Brottsförebyggande rådets (BRÅ) *Politikernas trygghetsundersökning (PTU)*² beskriver förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i deras egenskap av förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige samt Riksdag. Av den senaste undersökningen framkom att var fjärde (26 %) förtroendevald var utsatt för trakasserier, hot eller våld under 2020. Av tidigare undersökningar kan vi se att siffran stiger något (runt 30 %) när det är valår vilket gör att frågan blir extra viktig att följa under 2022. Undersökningen för året 2020 visar att kvinnliga förtroendevalda upplever en större utsatthet (28 %) än manliga (25 %). Förtroendevalda med utländsk bakgrund upplever en ökad utsatthet (29 %) jämfört med förtroendevalda med svensk bakgrund (26 %). Tittar vi på var det partipolitiska engagemanget finns upplever riksdagsledamöter klart störst utsatthet (67 %) följt av regionfullmäktige (32 %) och lägst för förtroendevalda i kommunfullmäktige (25 %). Den form av händelse som upplevs vanligast är hot eller trakasserier med en klar majoritet (25 %). Andelen som uppgav sig utsatt för våld, stöld eller skadegörelse var under 2020 klart lägre (3 %).

Hot mot förtroendevalda ska inte förväxlas med saklig kritik eller engagerande debattklimat. Förtroendevalda som framför idéer och deltar i politiska beslut måste tåla att bli kritiserade och inte alltid uppskattade för sina ståndpunkter. Men när kritiken bli till hot eller när debatten bli så pass hätsk att den förtroendevalda funderar på att lämna sitt uppdrag eller av rädsla inte uttala sig har vi ett hot mot demokratin.

Agera Värmland har under inledningen av 2022 skickat ut en enkät till förtroendevalda i Värmland för att kunna öka kunskapen för frågan på ett regionalt plan. Resultatet presenteras här följt förslag på åtgärder.

Resultat i korthet

- Nära 18 % uppger att de någon gång blivit utsatt för hat eller hot under 2021.
- Av de kvinnliga svarande uppger 23 % att de blivit utsatta under 2021. För manliga svaranden är den siffran 14 %.

² Brottsförebyggande rådet, *Politikernas trygghetsundersökning 2021, Rapport 2021:13*, URL: <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2021-10-28-politikernas-trygghetsundersokning-2021.html>

- Nära 60 % uppger att de upplever att hat och hot mot förtroendevalda ökar i samhället.
- Nära 77 % av de som upplevt hat eller hot uppger att de blivit utsatta mer än en gång.
- 90 % av de som upplevt hat eller hot har utsatts digitalt, oftast i sociala medier.
- Dryga 23 % av de som upplevt hat eller hot har utsatts fysiskt/öga mot öga/personligen.
- En övervägande majoritet av upplevelser är hat, trakasserier eller allmän otrygghet.
- Dryga 30 % uppger att det inte finns eller de inte vet om det finns en handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i organisationen.

Enkät – hot mot förtroendevalda i Värmland 2021

Den 14 januari 2022 skickades en digital enkät ut till 459 förtroendevalda inom kommun och regionstyrelsen i Region Värmland. Av dessa var 21 e-postadresser felaktiga eller inte längre i bruk. Det totala antalet som kunde svara på enkäten var därför 438. När enkäten stängdes den 4 februari 2022 hade **168** svar inkommit, vilket ger en svarsfrekvens på **38 %**. En påminnelse skickades ut under perioden enkäten låg öppen. Enkäten genomfördes i Google forms och länken har skickats ut via e-post till adresser som gått att finna på kommunernas och Region Värmlands hemsidor. Ambitionen var att skicka till så många förtroendevalda i Värmland som möjligt men urvalet har begränsats på grund av begränsad kontaktinformation på kommunernas hemsidor. För en del förtroendevalda finns inte någon e-postadress på hemsidorna och på en del hemsidor fungerade inte modulsidorna för vissa politiska nämnder alls vilket påverkat urvalet. Resultatet kan därför inte generaliseras för förtroendevalda i Värmland utan visar upplevelser från de 168 förtroendevalda som svarat. Enkäten har svaranden från alla Värmlands 16 kommuner och från förtroendevalda i Region Värmland och ger värdefull kunskap om upplevd utsatthet. Av de svarande var 56,5 % män och 43,5 % kvinnor.

Definitioner

Följande definitioner presenterades för de svarande innan frågorna:

Otrygghet - En allmän känsla av att inte vara helt trygg på grund av ditt förtroendeuppdrag. Exempelvis att få kommentarer som inte är direkta hot men som lämnar dig med en klump i magen eller oro.

Kränkning - Att kränka någon är att behandla en person nedsättande i ord eller handling, eller att göra ingrepp i dennes rättigheter eller frihet. Ett angrepp på någons värdighet. Det kan handla om kommentarer, nedsättande skämt eller utfrysning.

Trakasserier - Trakasserier är en kränkning som har samband med en eller flera av de sju diskrimineringsgrunderna (Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning,

Funktionsnedsättning, Sexuell läggning eller Ålder). Det kan handla om kommentarer, nedsättande skämt eller utfrysning.

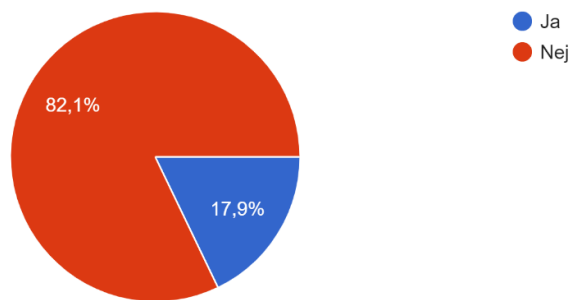
Hat - osakliga kommentarer eller påhopp av hatisk karaktär.

Hot - Hot är förklaring om avsikten att använda obehagliga drastiska åtgärder eller våld. Hot kan användas som påtryckning.

Resultat

Har du under 2021 blivit utsatt för någon form av otrygghet, kränkningar, hat, trakasserier, hot eller våld på grund av din roll som förtroendevald? Kan vara både digitalt eller fysiskt.

168 svar

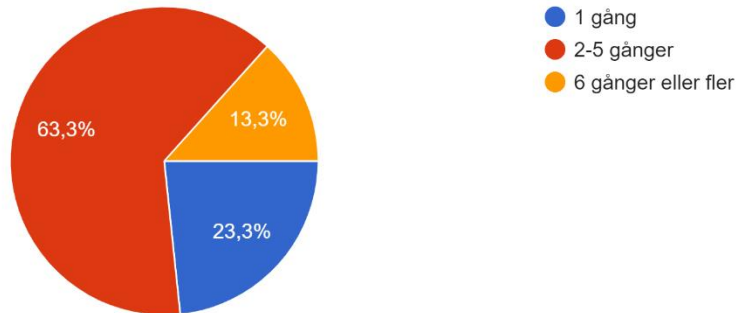

Nära 18 % av de svarande uppger att de någon gång under 2021 blivit utsatta. Bryter vi ned resultatet på kön är **siffran 23 % för kvinnor och 14 % för män**. Det är alltså en betydande skillnad i upplevd utsatthet mellan könen.

"Klimatet har blivit hårdare med tiden lokalt."

Hur många gånger utsattes du totalt under 2021?

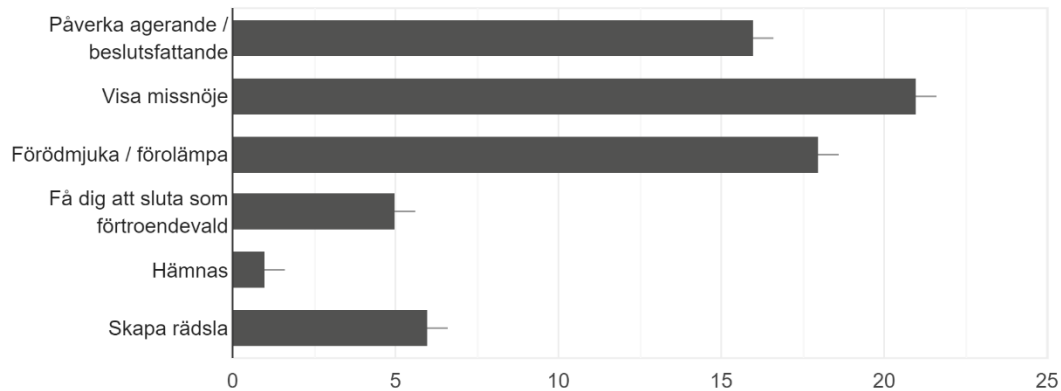
30 svar

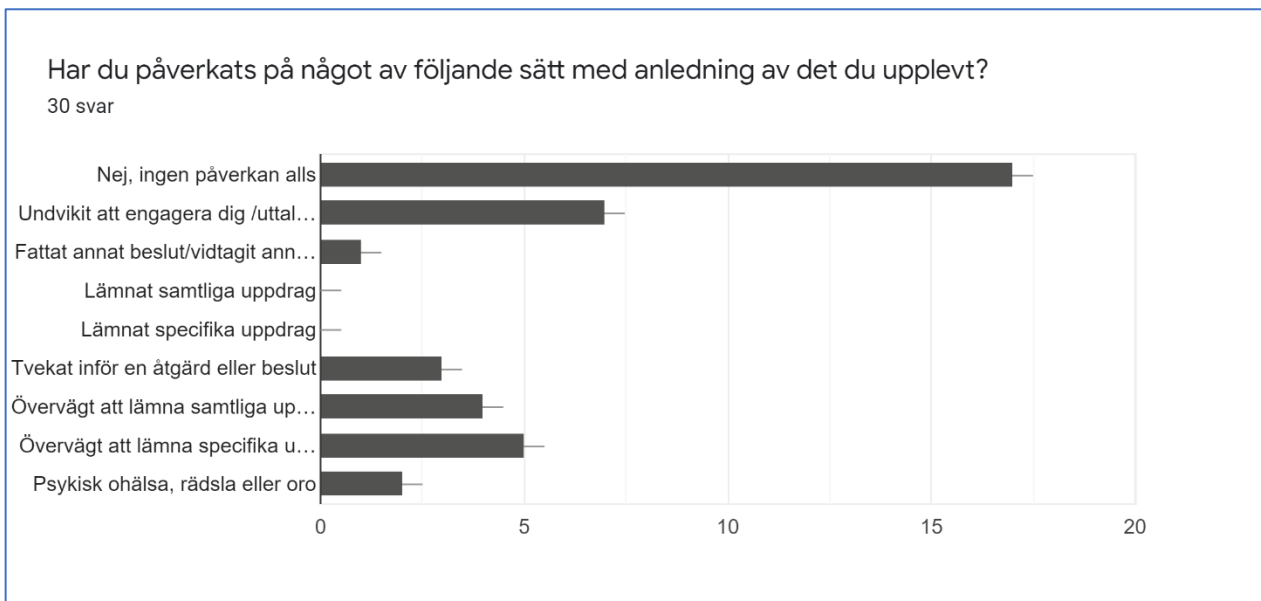
Majoriteten av de som varit utsatta har blivit utsatta mellan två och fem gånger under 2021 medan ett fåtal blivit utsatta sex gånger eller fler.

Vad tror du förövaren ville uppnå?

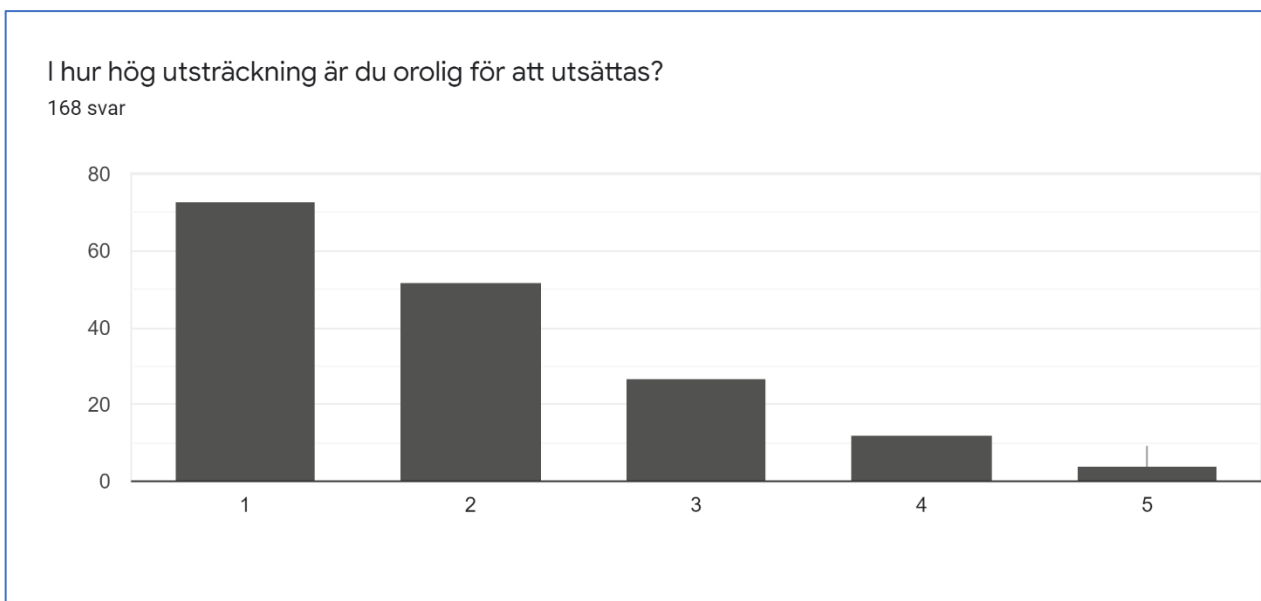
30 svar

På frågan vad man tror förövaren ville uppnå handlar det framför allt om att visa sitt missnöje följt av att förödmjuka/förolämpa samt att påverka agerande/beslutsfattande. I demokratisk synpunkt är det oroande att över hälften av de som upplevt sig utsatta tror att beteendet syftade till att påverka ett visst beslut eller agerande från den förtroendevalda.

Vad gäller händelsens påverkan på den förtroendevalda har det i de flesta fall inte haft någon påverkan alls. I några fall har den förtroendevalda undvikit att engagera sig /uttala sig i en viss fråga eller övervägt att lämna politiska uppdrag.

När det kommer till oro för att utsättas var skalan från 1 – 5 där 1 symboliserade mycket liten utsträckning och 5 mycket hög utsträckning. Nära 26 % har svarat 3 eller högre och har alltså en oro för att utsättas.

Har någon av dina anhöriga utsatts för kränkningar, hat eller hot med anledning av ditt/dina förtroendeuppdrag?

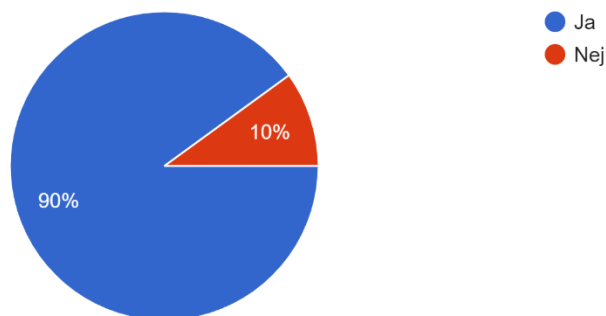
168 svar

Det är sex svaranden som uppger att anhörig utsatts på grund av politikerns förtroendeuppdrag och 19 som svarar att anhörig upplevt en oro för att utsättas.

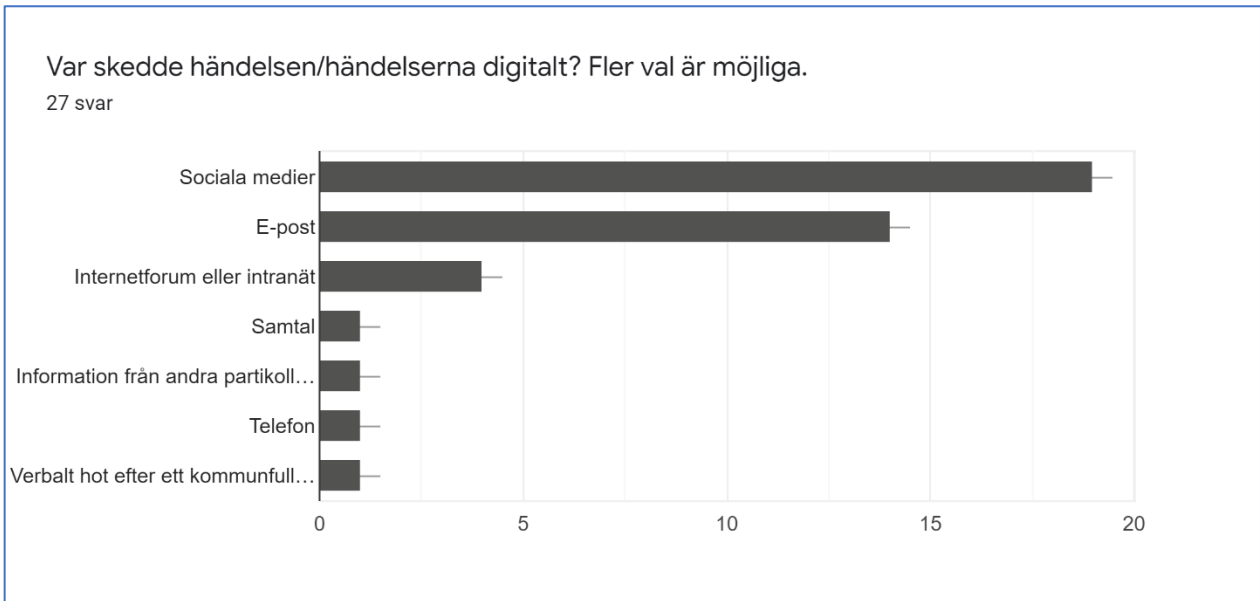
Har du blivit utsatt digitalt (via sociala medier, e-post, internetforum mm)

30 svar

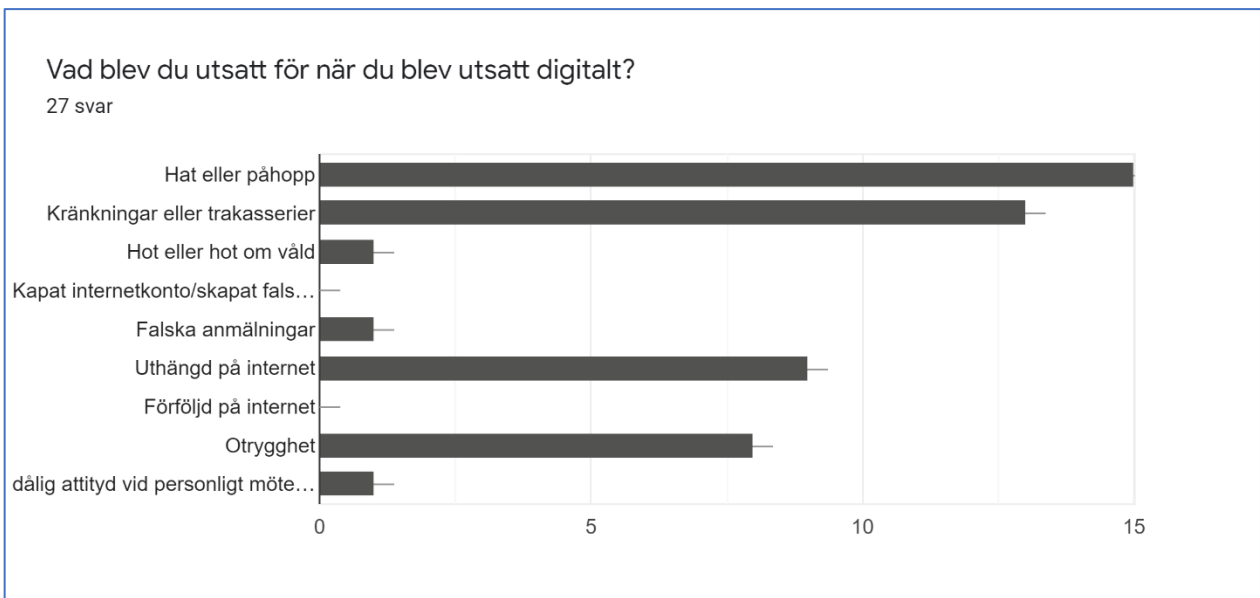
Av de 30 svaranden som utsatts uppger 90 % att de blivit utsatta digitalt.

”Hot o kränkning i Sociala medier har blivit en hemsk maktfaktor.”

Sociala medier följt av e-post är klart överrepresenterade vad gäller var händelserna ägt rum digitalt.

”Verbalt hot efter ett kommunfullmäktige.”

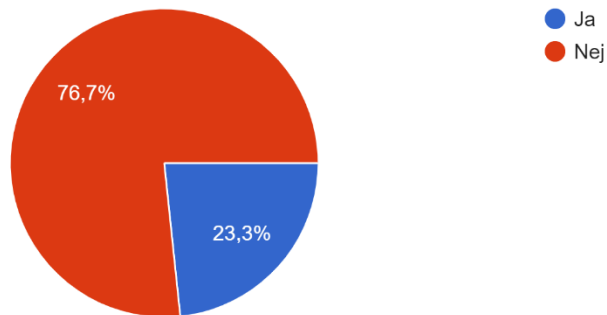
Hat, påhopp, kränkningar eller trakasserier är de vanligaste upplevelserna digitalt. Att bli uthängd eller uppleva otrygghet är inte heller ovanliga upplevelser. Det är positivt att hot eller hot om våld är mer sällsynt.

Sammanfattningsvis vad gäller digital utsatthet kan vi se att de klart vanligaste upplevelserna är att uppleva hat eller trakasserier i sociala medier eller per e-post.

”Det som nu pågår främst via sociala medier kommer påverka rekrytering av politiska företrädare mycket negativt.”

Har du blivit utsatt fysiskt/personligen/öga mot öga?

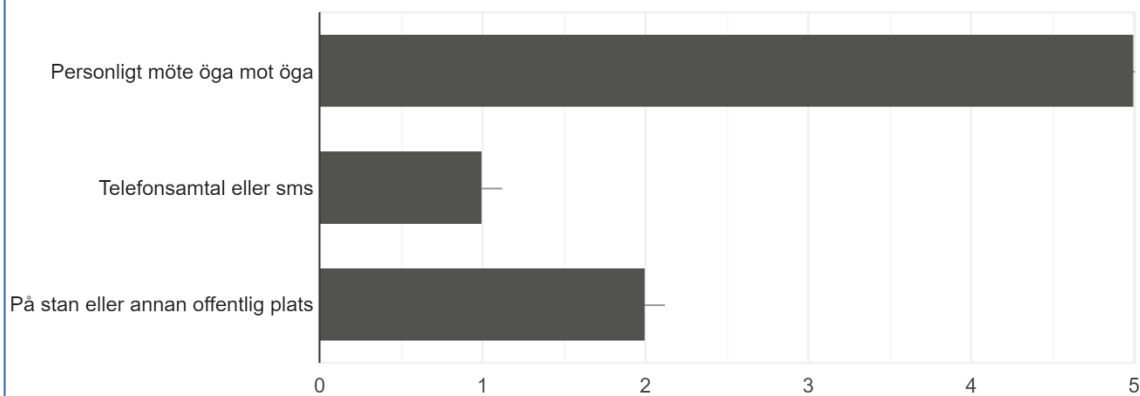
30 svar

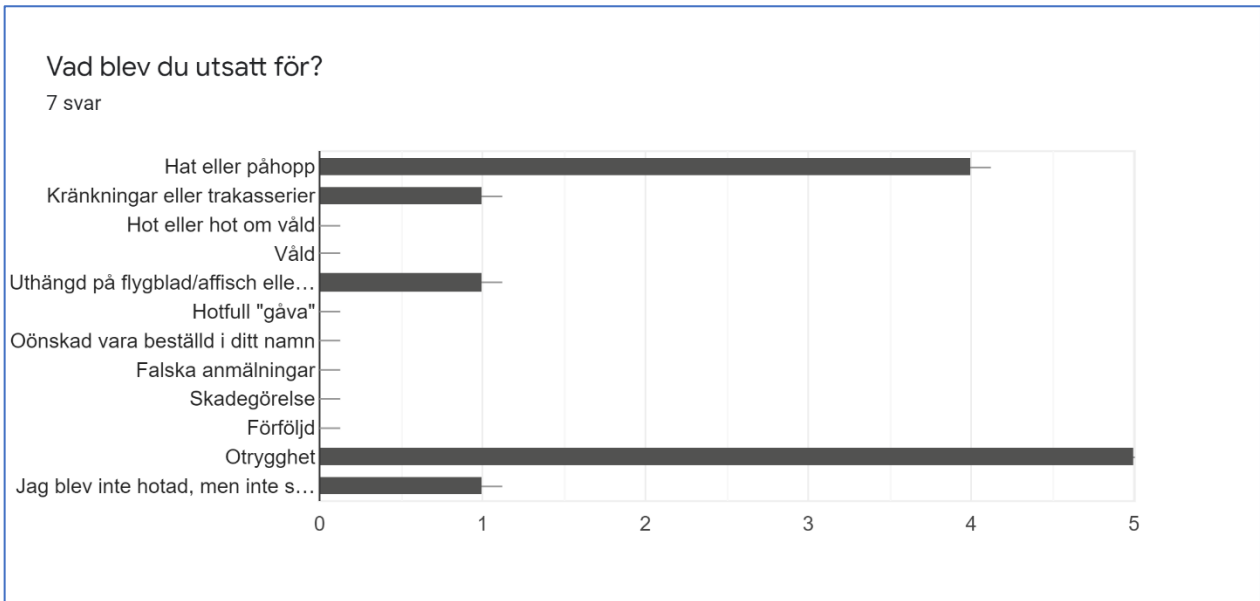

Sju av de som upplevt någon form av utsatthet under 2021 har utsatts fysiskt/personligen/öga mot öga.

Var skedde händelsen/händelserna? Fler val är möjliga.

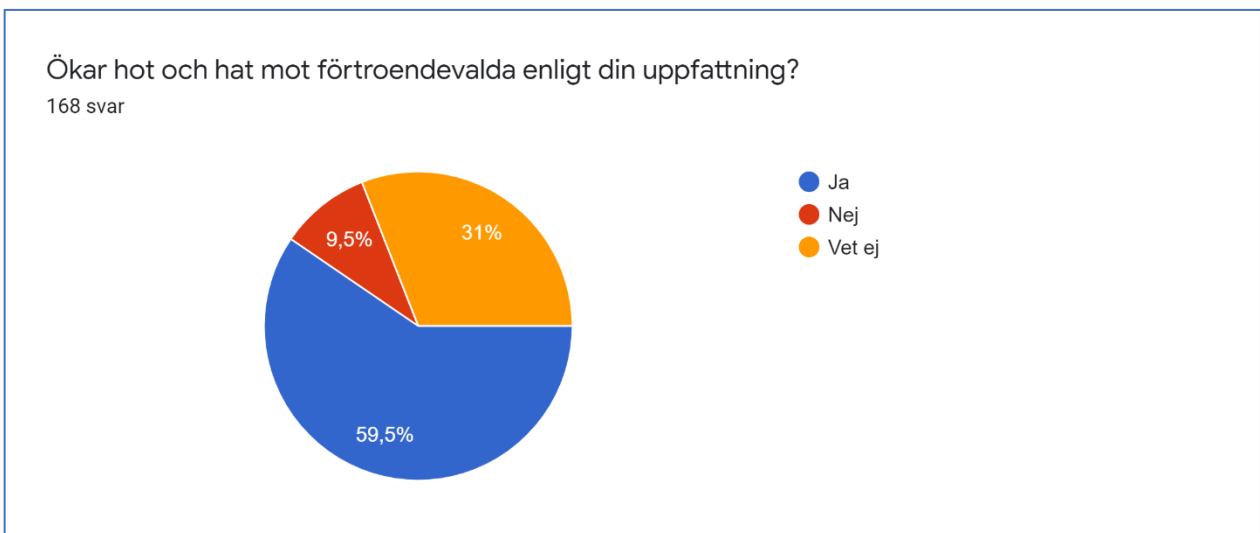
7 svar

När det gäller utsatthet personligen är det en upplevelse av otrygghet som dominerar följt av hat eller påhopp.

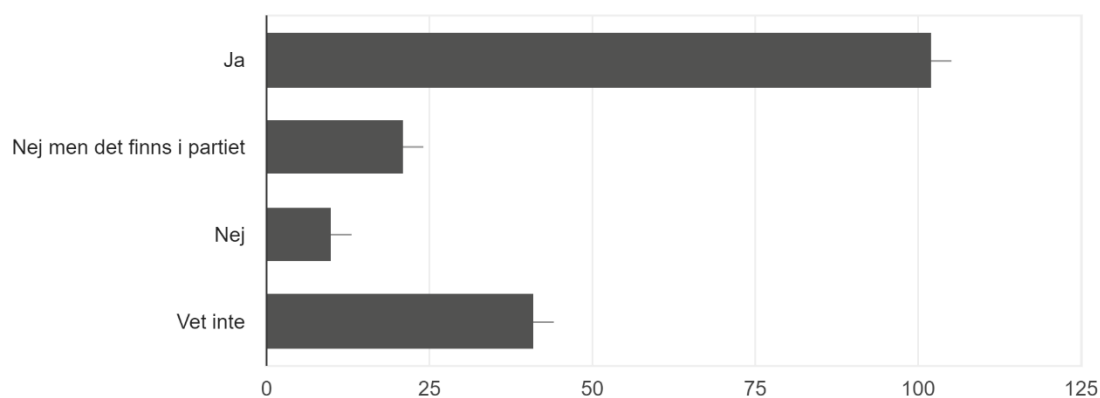
"Jag blev inte hotad, men inte så kul att höra att man är en idiot som alla politiker."

”Det är viktigt att våra demokratiska principer respekteras såväl inom politiken som i samhället i stort. Vi har länder i vår omedelbara närhet där inte så är fallet och som nu med sina diktatoriska ledare agerar för att kraftigt åsidosätta allt vad demokratiska principer innebär.”

Finns en handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot eller våld i din organisation? Flera val är möjliga.

168 svar

Anmärkningsvärt att totalt 51 personer, eller dryga 30 %, svarar att det inte finns en handlingsplan eller inte vet om det finns.

”Dåligt att kommunen inte har någon plan för hjälp, man blir ensam, man kan bara polisanmäla.”

Slutsats och Agera Värmlands förslag för framtiden gällande hot mot förtroendevalda

Vi kan se av undersökningen att den upplevda utsattheten i Värmland ligger något lägre än riket i övrigt om vi jämför med den senaste trygghetsundersökningen (PUT). Förklaringarna till det kan vara flera. De kan bero på en verklig lägre utsatthet men kan också bero på olika undersökningsmetoder. En annan rimlig förklaring är att enkäterna undersöker olika år. Agera Värmlands enkät kan inte ses som en undersökning som talar för förtroendevalda i Värmland på ett generellt plan utan ska snarare ses som upplevelser från 168 förtroendevalda i Värmland. Dryga 17 % av dessa har under 2021 upplevde någon form av hat, hot eller otrygghet på grund av sitt politiska engagemang. Den absolut vanligaste upplevelsen är hat eller påhopp i sociala medier även om hot öga

mot öga också förekommer. Viktigt att lyfta fram är den stora skillnad i utsatthet mellan könen där kvinnliga förtroendevalda är utsatta i högre utsträckning samt att dryga 30 % svarar nej eller vet inte på frågan om det finns en handlingsplan i organisationen.

Slutsatsen vi kan dra av enkäten är att även om långt ifrån alla förtroendevalda upplever hat eller hot på grund av sitt politiska förtroendeuppdrag så är det nästan var femte som gör det. För kvinnliga förtroendevalda är det nästan var fjärde. Det är därför av yttersta vikt att samhället i stort men framför allt politiska partier, kommuner och Region Värmland fortsätter arbeta aktivt med frågan för att säkerställa en levande demokrati i Värmland.

Förslag för framtiden

Se över handlingsplaner och gör dem tillgängliga

Kommunerna och Region Värmland bör säkerställa att de har handlingsplaner för förtroendevaldas utsatthet samt se över hur tillgängliga de är. Det är en utmaning för organisationerna att helt få bort hot mot förtroendevalda men det blir än mer viktigt att ha tydliga och tillgängliga rutiner för när något sker.

Erbjud förtroendevalda verktyg för att hantera sitt engagemang i sociala medier

Att samhällsdebatten och demokratin flyttat in på sociala medier är inte bara av ondo som det verkar av denna enkät. Det är ett tillgängligt sätt för många av oss att kunna delta och ta till oss politiska budskap. Den möjligheten bör inte begränsas och rådet är inte att förtroendevalda ska hålla sig borta från sociala medier. Men när vi ser i undersökningen att den stora majoriteten av upplevelser handlar om hat eller trakasserier i sociala medier är det rimligt att politiska partier och/eller kommuner och Region Värmland erbjuder sina förtroendevalda verktyg och information angående sitt engagemang i sociala medier. Med bättre kunskap är det lättare för den enskilde att hantera obehagliga situationer.

Håll i det förebyggande arbetet

Till sist är det viktigt att det förebyggande arbete som bedrivs av många aktörer, däribland Agera Värmland, för att ha en levande demokrati i Värmland fortsätter. Det behövs utbildning i kommunala verksamheter, på skolor och på arbetsplatser om rättigheter och skyldigheter. Vi behöver fortsatt ett omfattande arbete mot våldsbejakande extremism i länet med stödfunktioner.

Otillåten påverkan mot myndighetspersoner

Att försöka påverka myndighetsbeslut på ett osakligt eller brottsligt vis kallas för otillåten påverkan. Försöken till påverkan kan ske på olika sätt men syftet är att på något sätt påverka tjänsteutövningen. Det kan handla om kränkningar, trakasserier, mutförsök, hot eller våld. Det kan ske spontant från enskilda personer och mer systematiskt där det kan finnas kopplingar till kriminella nätverk. Att myndighetspersoner blir utsatta för otillåtna påverkansförsök är ett hot mot rättssäkerheten, myndighetspersoners arbetsmiljö och det demokratiska systemet.

Problematiken kring otillåten påverkan mot myndighetspersoner finns inom kommun, region och statliga myndigheter och kan skilja sig åt beroende typ av myndighetsbeslut. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har genomfört en intervjustudie som 2021 publicerades i rapporten *Välfärdsbrott och otillåten påverkan – Från bidragsfusk till systemhotande brottslighet*³ där det framkommer att otillåten påverkan i kommuner ökar. Tendensen är också att påverkansförsöken blir mer och mer systematiska. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är en myndighet som aktivt arbetar med frågan och ska under mars 2022 slutredovisa sitt uppdrag att öka kunskapen om välfärdsbrott.

Hur ser problematiken ut i Värmland? Det är svårt att ge ett rakt svar på. Eftersom problematiken ökar i riket i stort är otillåten påverkan mot myndighetspersoner en fråga som Agera Värmland under 2022 kommer lägga ett särskilt fokus på från olika perspektiv. Det är i dagsläget svårt att presentera någon statistik på hur stort problemet är men här följer en intervju med Jan Gambring som är Säkerhetschef vid Karlstads universitet och deras syn på otillåten påverkan.

Intervju med Jan Gambring, säkerhetschef vid Karlstads universitet

Hur ser du på problemet med otillåten påverkan?

Det blir tyvärr mer vanligt förekommande vilket alla universitet och högskolor i Sverige vittnar om. Vi ser att det blir mer hotfullt och obehagligt klimat kring en del beslut. Framför allt handlar det om beslut av obligatoriska moment och examinationer. Exempelvis om någon blir underkänd så är det inte alla som accepterar det, anser att det är en felbedömning. Man vill diskutera med examinator men efter motivering ger man sig inte utan skickar mer eller mindre hotfulla e-postmeddelande. Något som vi ser blir vanligare är att man hotar med att anmäla till annan myndighet eller att gå till media.

Under pandemiåren har den här problematiken minskat betydligt. Vi vet inte riktigt vad det beror på. I stort sett lika många som studerar nu under pandemin som innan. Något som har ökat är dock ärenden i disciplinnämnden, framför allt fusk i samband med tentamina. Det har sannolikt att göra med examination på distans, att det finns fler möjligheter att fuska.

³ *Välfärdsbrott och otillåten påverkan – Från bidragsfusk till systemhotande brottslighet*

Hur stort är problemet med otillåten påverkan för Karlstads universitet?

Det är ändå sällanhändelser men samtidigt tillräckligt många för att det ändå är ett reellt problem. Det påverkar verksamheten och den enskilde myndighetsanställda. Vi har många anställda som känner otrygghet i detta. Det kan, i värsta scenariot, leda till sjukskrivning. Obehagliga påtryckningar eller hot av olika slag får en påverkan på arbetsmiljön där även kollegor runt omkring blir berörda. Om vi tar exemplet med missnöjda studenter så skickar man ofta meddelanden till flera inom myndigheten och därigenom blir fler i personalen inblandade.

Hur arbetar ni för att förebygga och hantera otillåten påverkan?

Karlstads universitet har en rutin som vi följer. Det grundläggande är att den enskilde myndighetsanställda anmäler händelsen till närmaste chef så att åtgärder kan sättas in. Säkerhetsteamet försöker trycka på att om något inte känns bra ska man anmäla det till sin chef. Jag som säkerhetschef kan erbjuda stöd till både chefer och anställda inom organisationen. Vi följer ett antal steg när vi får in en anmälan om otillåten påverkan. Den som är utsatt får alltid stöd, vilket kan vara samtalsstöd, direktnummer till säkerhetsvakt och/eller anpassning i arbetet. Det utförs en utredning av vad som hänt följt av en analys som föranleder ett antal åtgärder utifrån gällande läge. Vi tittar på om personen ska sitta på plats eller om det är relevant att arbeta på distans en tid. Den anställde får råd kring hur man ska hantera situationen framöver. Kvarstår otryggheten är ofta nästa steg en larmfunktion eller särskild parkering närmare sitt kontor. Vi kan även plocka bort rumsnummer från personalkatalogen och styra om e-posten så meddelanden hamnar hos säkerhetsteamet först för att kunna hantera eventuella hot.

Det finns även möjlighet till externa personskyddsresurser men det är ytterst ovanligt. Blir det polisanmälan så blir polisens personskyddsgrupp inkopplad också.

Hur kan det typiska påverkansförsöket se ut?

Det vanligaste är en missnöjd student som blir hotfull i ett e-postmeddelande. Det kan även vara förtäckta hot såsom *"jag mår väldigt dåligt och jag har slutat tagit mina mediciner"*. Det är ytterst ovanligt med direkta olaga hot. Många av de som utsätter personal för hot eller obehag har problem med psykisk ohälsa i botten. I säkerhetschefsnätverket på nationell nivå tittar vi särskilt på denna fråga med otillåten påverkan och att inte ett hårdare klimat ska normaliseras. Det är inget någon ska tåla. Sen finns det situationer med missförstånd och man har tolkat ett meddelande som hotfullt men där det inte menat så.

Finns situationer där anhöriga hör av sig och hotar med att anmäla vidare till exempelvis JK eller arbetsmiljöverket. Även hot om att gå till media förekommer. Ofta är kunskapen bristfällig var man kan anmäla vidare och det är ofta en påtryckningsmetod. Man är självklart fri att anmäla till annan myndighet eller media men vi ser att man säger det oftast i påverkanssyfte, inte att det finns något case man egentligen vill ta vidare.

När det gäller otillåten påverkan vid Karlstads universitet är det oftast situationer som universitetet inte kan gå vidare med. Det rör sig mer om ett otureligt/hotfullt språkbruk men som inte faller under olaga hot vilket gör att det inte går att polisanmäla. Det är som sagt mer en arbetsmiljöfråga där det krävs stöd till personalen och en dialog med den som utsätter att beteendet är oacceptabelt.

Finns det en risk att myndighetsbeslut vid Karlstads universitet ändras på grund av påverkansförsök?

Upplever inte att det är ett problem på den nivån att det skulle påverka myndighetsbeslut. Det är framför allt en arbetsmiljöfråga. Det finns bra stöd för personal som upplever obehagliga situationer. Universitetets jurister är också behjälpliga. Den anställde ska känna sig trygg att aldrig behöva ompröva sitt beslut på grund av påtryckningar.

Vi pratar även såklart med den som utsätter och ofta kan det hjälpa, att den personen blir sedd och får en förklaring. Får ofta en förebyggande effekt i den bemärkelsen att den personen i framtiden förhoppningsvis inte försöker göra nya otillåtna påverkansförsök.

Hatbrott

Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) publicerar vartannat år statistik över anmälda hatbrott. Mellanliggande år publiceras fördjupade statistiska studier över självrapporterad utsatthet för hatbrott i olika målgrupper. Den senaste rapporten över anmälda hatbrott avser 2020 och avser brott som hatbrottsmarkerats av polisen. Enligt BRÅs uppgifter rörde 3 398 polisanmälningar år 2020 hatbrott. BRÅ har förändrat både sitt urval och sin metod bakom statistiken vilket innebär att resultatet från 2020 inte kan jämföras med tidigare års statistik, det lägre antalet hatbrottsanmälningar handlar därför inte om att färre anmälningar gjorts. Snarare än att visa på faktiskt utsatthet för hatbrott syftar statistiken till att belysa brottens karaktär och omfattning.

Antal polisanmälda brott som hatbrottsmarkerats av polisen 2021 för Värmlands län var 123 stycken, vilket är en märkbar minskning (ca 27%) från föregående år.

Inledning

Hatbrott, där motiven till brotten kan kopplas till hat eller rädsla för sexuell läggning, etnisk tillhörighet, könsidentitet, könsuttryck och religiös övertygelse, är ett hot mot demokratin och mot våra grundläggande rättigheter.

I detta avsnitt redovisas BRÅs statistik över brottsanmälningar som markerats som potentiella hatbrott av polisen i samtliga polisregioner i landet.

Vi redovisar också separat statistik över hatbrott i Värmland.

Vi har i tidigare rapporter haft dialog med Polisen om deras arbete mot hatbrott. Detta år har vi pratat med Brottsofferjouren (BOJ) Värmland, en ideell organisation som arbetar med stöd och information till brottsutsatta, vittnen och anhöriga.

Om hatbrott

En enhetlig definition av hatbrott saknas, såväl internationellt som nationellt. BRÅ använder följande definition:

Brott mot person, grupp, egendom, institution eller representant för dessa, som motiveras av rädsla för, fientlighet eller hat mot den utsatta grundat på hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning samt könsöverskridande identitet eller uttryck¹ som gärningspersonen tror, vet eller uppfattar att personen eller gruppen har.¹

BRÅs tidigare statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv redovisar hatbrott med

- främlingsfientliga/rasistiska – afrofobiska – antiromska
- antisemitiska
- islamofobiska
- kristofobiska
- homofobiska, bifobiska och heterofobiska
- transfobiska motiv.

Enligt Polisen är hatbrott:

... ett angrepp på de mänskliga rättigheterna och strider mot principen om alla människors lika värde. Det som definierar ett hatbrott är att gärningspersonen utför angreppet på grund av sin negativa inställning till egenskaper hos personer så som:

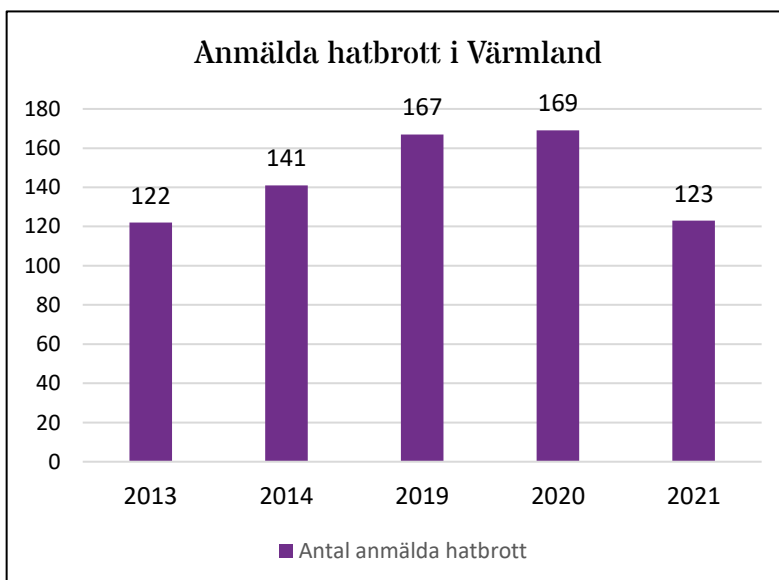
- Ras
- Hudfärg
- Nationellt eller etniskt ursprung,
- Trosbekännelse,
- Sexuell läggning,
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Eller annan liknande omständighet.⁴

”Hatbrott är allvarliga därför att de drabbar dig som person, din identitet. Det är inte så att du befann dig på fel plats vid fel tillfälle, något som kan hända vid ”vanliga” brott. Du har drabbats just för att du är den du är. Och det gör dig mer rädd och otrygg än om det hade varit ett annat brott du utsattes för.”

Ur polismuseets arbetsmaterial ”VI och DOM”

Hatbrott i Värmland

Sedan polisens omorganisation redovisar inte längre BRÅ statistik över anmälda hatbrott länsvis. Vi har däremot kunnat ta del av polisen i Värmlands statistik över anmälda hatbrott de senaste två åren som utgörs av antal polisanmälningar med hatbrottsmarkering. År 2015–2018 publicerades enbart statistik över Bergslagen som polisregion, därför saknas dessa nedan. Statistiken från 2013–2014 utgår från de publiceringar som gjordes när BRÅ fortfarande redovisade statistik uppdelat på län.

Mellan 2013 och 2020 tycks antal anmälda hatbrott öka, även om det saknas siffror för perioden 2015–2018. Mellan år 2020 och 2021 ser vi en minskning med drygt 27%. Det är svårt att säga vad detta betyder, det skulle till exempel kunna bero på att anmälningsbenägenheten minskat eller att färre brott begåtts till följd av pandemin.

⁴ Polisen, *Hatbrott- lagar och fakta*
<https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/hatbrott/>

Samtal med Monica Ekström, ordförande i Brottsofferjouren Värmland

När det gäller förekomsten och anmälan av hatbrott vet vi att det finns ett befarat stort mörkertal och att tröskeln att polisanmäla hatbrott kan vara hög. Därför ville vi lyfta fram brottsofferstödet och den viktiga roll det kan spela för personer som utsatts för brott.

Vi intervjuade Monica Ekström, ordförande i Brottsofferjouren (BOJ) Värmland, för att uppmärksamma deras verksamhet och brottsofferstödet. BOJ erbjuder stöd till vittnen, brottsoffer och anhöriga. Det kan till exempel handla om att få information och stöd i rättsprocessen så som hjälp att göra polisanmälan, hjälp i kontakt med myndigheter, stöd i rättegång eller medmänskligt stöd från någon som lyssnar.

Ett stöd hela vägen

Att ha stöttning om man utsatts för brott kan bidra till kraft att ta sig igenom en rättsprocess, stöd i att bearbeta vad som hänt eller stöttning i rädslan att anmäla. BOJ Värmland är en ideell aktör med flera och enkla vägar in för personer som är i behov av stöd, beskriver Monica Ekström. Det krävs inte att man vet om det man varit utsatt för är ett brott eller inte för att kunna vända sig till BOJ.

-Vi är väl en utav de få organisationer som finns med under hela rättsprocessen. Till oss kan man ju komma utan att man har gjort en polisanmälan.

BOJ jobbar för att minska maskorna i nätet, behovet av stöd kan finnas under hela rättsprocessen, fortsätter Monica.

-Vi finns med från polisanmälan till att det blir en eventuell process i domstol och även efter det, för det är också viktigt. När domen faller och oavsett om personen blir fälld eller inte fälld så har man ett behov av stöd efter det här också.

Känsla av upprättelse

Medan mycket uppmärksamhet inom rättsväsendet riktas mot gärningspersonerna när det gäller brott har BOJ ett fokus på stöd till personer som utsatts för brott. Ibland kan brottsutsatthet vara förknippat med skuld och skam, rädsla eller känsla av maktlöshet. Den egna handlingen kan i sig ibland vara viktig för känslan av upprättelse menar Monica.

-Vi försöker alltid att se till att man gör en polisanmälan även om man befarar att det inte kommer leda någon vart, men för sin egen skull så är det ju bra, det visar ju forskning också, att man på nåt sätt känner att "jag gjorde ändå vad jag kunde".

Arbetsätt och strategier kring brott med hatbrottsmotiv

-När ett ärende kommer till oss så skrivs ärendet in med den brottsrubricering det är, exempelvis misshandel. När en stödperson sen ringer upp personen så kanske det framgår att det här var ju ett hatbrott, då ska det göras en notering att det rör sig om just ett hatbrott. När det rör sig om exempelvis våld i nära relation ska man också gå in

och göra en sån notering.

Monica berättar även om samverkansprojektet *Swevic* (en förkortning för Sweden Victim Support) mellan Polismyndigheten och Brottsofferjouren Sverige. Det pågick mellan den 1 januari 2019 och den 31 december 2020. Projektet finansierades av EU-medel och projektets syfte var att bidra till att fler personer anmäler och söker stöd när de blivit utsatta för hatbrott men också att höja medvetenheten om vad hatbrott är. Mer om projektet och vad det resulterat i finns att läsa på hemsidan <https://www.brottsofferjouren.se/om-oss/forbundets-projekt/swevic-tillsammans-mot-hatbrott/>.

Risk för osynliga brott

Att själva brottet anmäls är alltid viktigt, men en del av brottsmotivet fattas om det inte framkommer att det var kopplat till en hatbrottsgrund. Orsaken till det kan vara flera, det kan bero på att det inte fångas upp av den som tar emot anmälan eller av den som utsatts, menar Monica.

-Det kan vara så att den enskilda personen som varit utsatt för nånting kanske inte alltid själv kopplar det till, och funderar över, att brottet man varit utsatt för beror på att jag är den person jag är. Det kanske inte är alltid som man tänker på det.

Vi vet inte hur stort mörkertalet är gällande hatbrott eftersom brottet kanske inte polisanmäls alls eller så anmäls brottet fast utan hatbrottsmotivet. Till exempel, en misshandel anmäls till polisen men det framgår kanske inte av anmälan att det fanns ett hatbrottsmotiv bakom misshandeln. Som Monica också nämner kan det vara så att hatbrottsmotivet är väldigt sofistikerat och svårt att upptäcka.

-Sen så är det ju så att det tros vara en stor obenägenhet att anmäla. *Det finns ju en rädsla också.* Så på det viset finns det väl också ett mörkertal.

Men, fortsätter Monica, finns det ett hatbrottsmotiv kan det skärpa straffet i en rättsprocess och det kan också finnas ett extra behov av stöd hos den utsatte. Att hatbrott fångas upp är viktigt av flera orsaker och på längre sikt blir det viktig statistik som visar att hatbrott förekommer och måste motverkas. Det är ännu en anledning till att det är så viktigt att det går att få stöd i att anmäla.

- Frågan är ju hur många som är utsatta för exempelvis hatbrott som inte ens kommer till en brottsofferjour för att de inte får frågan från Polisen, det har vi ju ingen aning om, avslutar Monica.

"Vill du ha ett brottsofferstöd?"

En fråga som enligt Monica Ekström behöver ställas mycket oftare till personer som anmäler brott. För att fler personer ska nå fram till brottsofferstödet är det viktigt att Polisen informerar och förmedlar personer till BOJ. Som Monica beskriver har den större delen av personer som söker brottsofferstöd fått information om stödverksamheten från Polisen och omkring en fjärdedel hittar till BOJ på andra sätt.

-Ibland händer det att första kontakten vi får med en person, det kanske är i tingsrätten, för där finns vi ju också, så i och med att vi har brottsofferstöd och vittnesstöd på plats så kan vi ju lätt se till att personen får ett brottsofferstöd, fast det kommer ju lite väl sent då.

En framåtblick

Dels betonar Monica att man på en strukturell nivå ser att skyddet i lagstiftning behöver utökas för utsatta grupper

genom att införa funktionsnedsättning som en hatbrottsgrund. Så som det är skrivet om hatbrott i brottsbalken så finns inte grunden funktionsnedsättning med idag fast att det finns ett behov, detta är en fråga som drivs i dagsläget. Dels är samverkan och ökad kunskap också något Monica lyfter när vi pratar om vad vi kan utveckla i Värmland. Trygghetscenter i centrala Karlstad är ett bra exempel på ett forum där representanter från till exempel BOJ och Polisen finns på plats. Även att fler civilsamhällesorganisationer i Värmland får kunskaper om hatbrott och om brottsofferstödet är viktigt för att kunskaper och information ska nå enskilda, avslutar Monica Ekström.

BRÅs nationella hatbrottstatistik för 2020

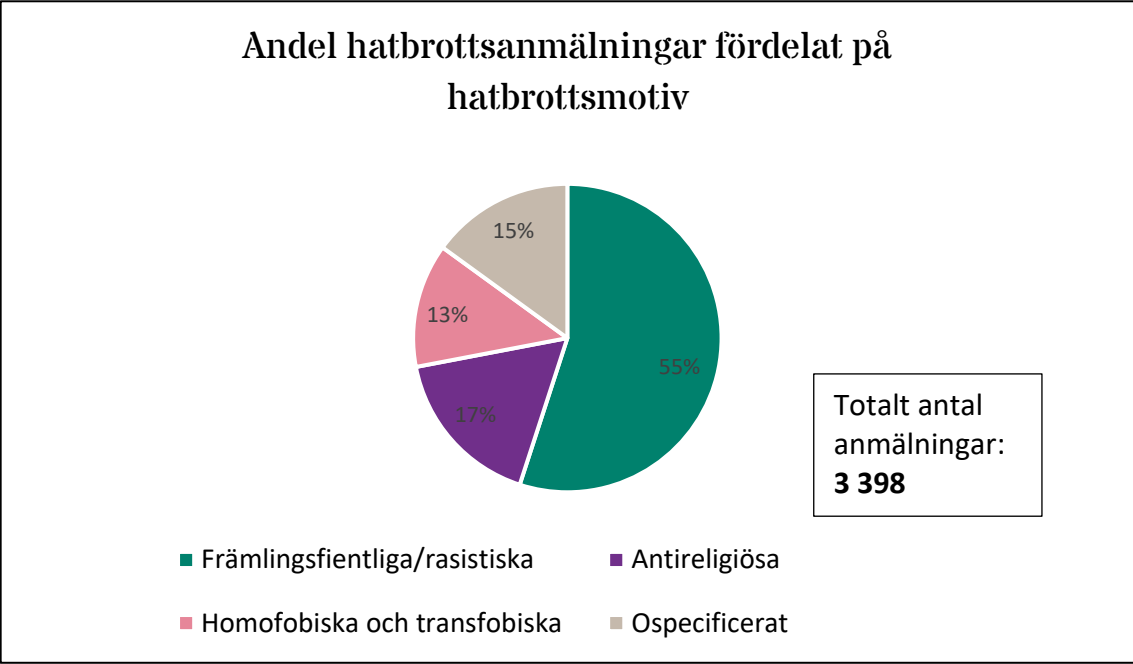
Den senaste rapporten om hatbrott avser brottsanmälningar som polisens anmälningsmottagare markerat som potentiella hatbrott. Statistiken bygger alltså på polisens egna markeringar och avser samtliga polisregioner i landet. BRÅ har förändrat både sitt urval och sin metod bakom hatbrottsstatistiken vilket innebär att resultatet från 2020 tyvärr inte kan jämföras med tidigare års statistik. BRÅ menar att det är viktigt att notera att det lägre antalet hatbrottsanmälningar beror på den förändrade metoden och inte på att antalet faktiska anmälningar minskat. Därtill är det också viktigt att nämna att statistiken inte syftar till att belysa den faktiska utsattheten för hatbrott utan snarare brottens karaktär och omfattning.

Antal hatbrottsmarkerade anmälningar från Polisen, det vill säga anmälningar där man funnit ett potentiellt hatbrottsmotiv, var 6 301 stycken. Vid BRÅs granskning av dessa identifierade man ett eller flera hatbrottsmotiv i 3 398 av anmälningarna, dessa kodades som hatbrott. BRÅ bedömde att det inte rörde sig om hatbrott i 2 614 av anmälningarna och i 289 anmälningar gjordes bedömningen att det var ett potentiellt hatbrott.⁵ Bedömningarna gjordes utifrån den samlade tillgängliga informationen i de hatbrottsmarkerade anmälningarna.⁶

Diagrammen nedanför utgår från de 3 398 brottsanmälningar som BRÅ bedömt som hatbrott. De visar hatbrottsanmälningarna redovisat utifrån hatbrottsmotiv, brottstyp, relation till gärningspersonen och brottsplats. De olika hatbrottsmotiven särredovisas i tabeller.

⁵ De potentiella hatbrotten avser sådana anmälningar där informationen i fritexten är bristfällig i något avseende, men där hatbrottsmarkeringen tillsammans med beskrivningen av brottet ändå indikerar att det potentiellt rör sig om ett hatbrott. *Polisanmälda hatbrott 2020, teknisk rapport (Rapport 2021:18)* s 11.

⁶ Om hatbrottsmotivet uppmärksammas senare under utredningen och hatbrottsmarkeringen läggs på i efterhand, efter buffertperioden, kommer händelsen inte med i statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierat hatbrottsmotiv (*Rapport 2021:18*) s 25.

Särredovisning av främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv

Motiv	Antal	Andel (%)
Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott	2 031	100
Afrofobiska	574	28
Antiziganistiska	55	3
Mot samer	20	1
Övriga främlingsfientliga och rasistiska*	1 382	68

** ”De övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten kan exempelvis handla om att gärningspersonen sa åt den utsatta att hen inte hör hemma i Sverige och uttalade nedsättande och rasistiska ord.” (Brå 2021:7)*

*Kategorin inkluderar hatbrott riktade mot en utländsk nationalitet eller etnicitet (95%), mot svensk nationalitet (2%) och mot okänd (3%) vilken förklaras mer ingående i den tekniska rapporten (Brå 2021:18).

Särredovisning av antireligiösa hatbrottsmotiv

Motiv	Antal	Andel (%)
Hatbrott mot religiösa grupper	638	100
Antisemitiska	170	27
Islamofobiska	328	51
Kristofobiska	73	11
Övriga hatbrott mot religiösa grupper*	67	11

* "Det kan handla om anmälningar där hatbrottsmotivet riktas mot andra religiösa grupper än dem som redan täcks in av statistiken, t.ex. buddhister, hinduer och sikher, eller om fall där någon utsatts för brott på grund av sin religion eller trosuppfattning, men det inte framgår av polisanmälan vilken religion eller trosuppfattning som avses." (Brå 2021:7)

Särredovisning av homofoba och transfoba hatbrottsmotiv

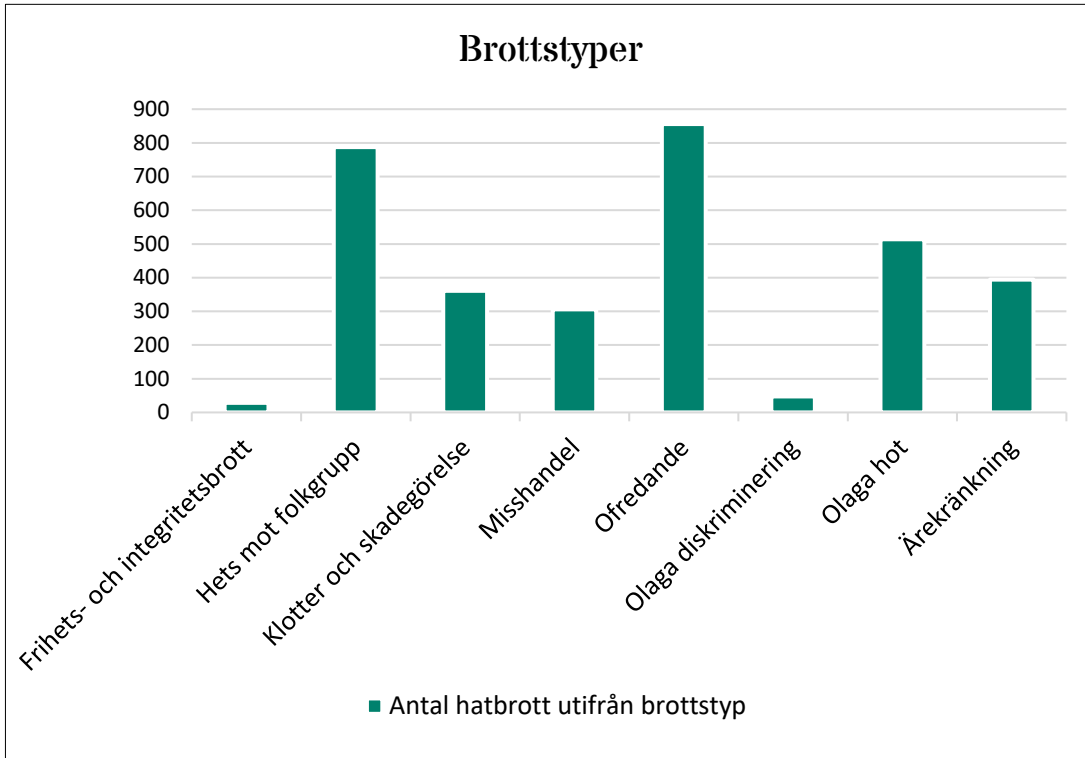
Motiv	Antal	Andel (%)
Homofobiska och transfobiska hatbrott	471	100
Homofobiska	283	60
Transfobiska	84	18
Övriga hbtqi-relaterade hatbrott*	104	22

* "Hot eller skadegörelse mot Prideevenemang och föreningar som är engagerade i hbtqi-frågor, likväl som skadegörelse och stöld av Prideflaggor, har kategoriserats som övriga hbtqi-relaterade hatbrott i statistiken" (Brå 2021:7)

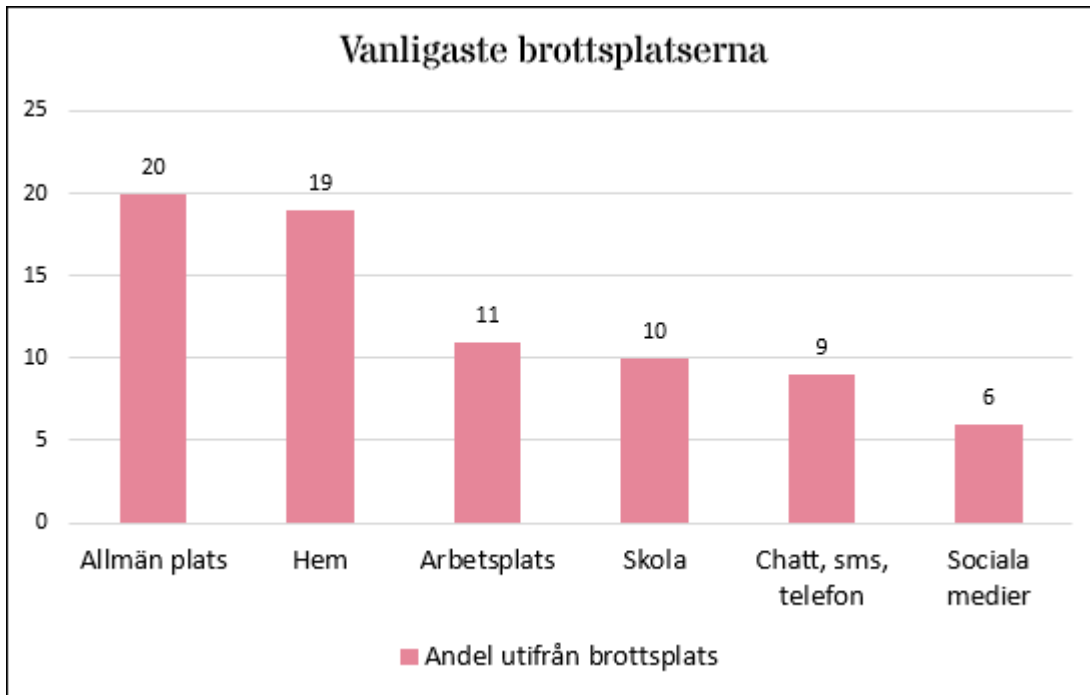
Ospecificerade hatbrottsmotiv

Totalt identifierades 3 709 hatbrottsmotiv i de totalt 3 398 polisanmälningarna Brå identifierat som hatbrott. I 8% av anmälningarna fanns fler än ett hatbrottsmotiv. Av totalen var det 569 av hatbrottsmotiven som var "ospecificerade".

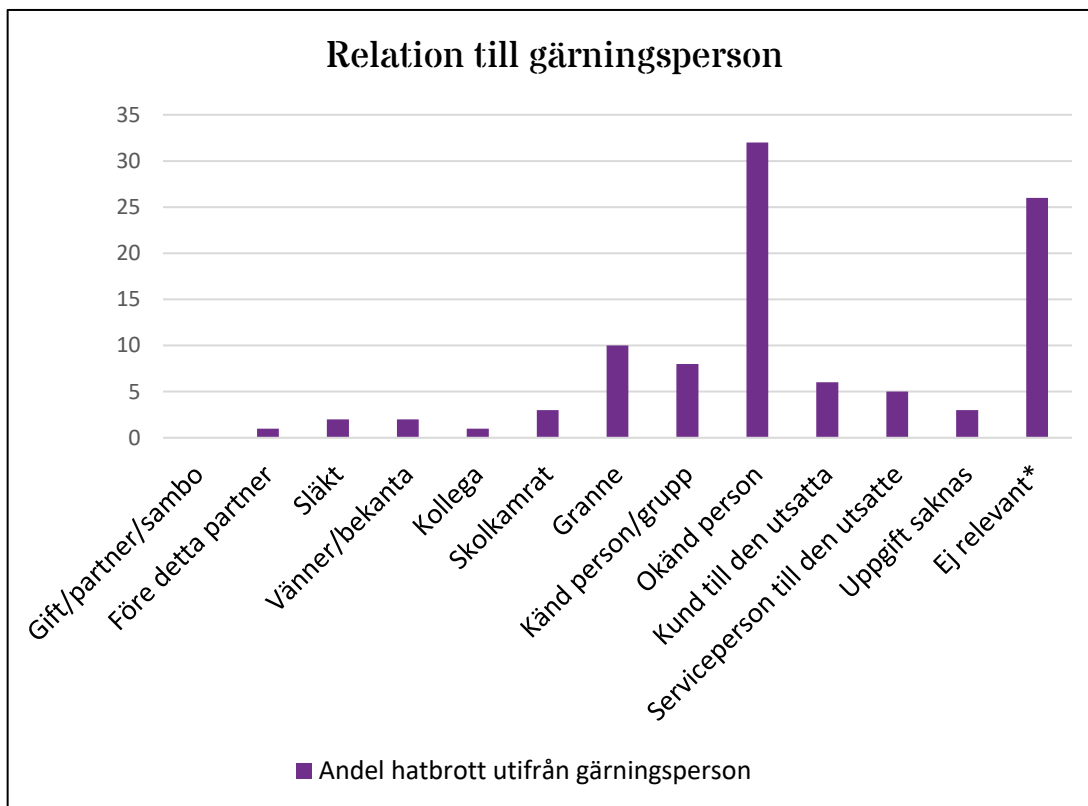
"Anmälningarna utgjordes till stor del av olika nazistiska yttringar, som klottrade hakkors, utan vidare uttalad motivgrupp." (Brå 2021:7)

Ofredande är den vanligaste brottstypen enligt anmälningarna, därefter är hets mot folkgrupp vanligast. Av BRÅs rapport framgår att i majoriteten av brottskategorin hets mot folkgrupp fanns ingen utsatt fysisk person.

Allmän plats och i anslutning till eller i hemmet var de två vanligaste brottsplatserna i anmälningarna.
 *Diagrammet visar de mest förekommande brottsplatserna i anmälningarna, diagrammet visar inte samtliga brottsplatser som förekommit i anmälningar.

Det var allra vanligast att den utsatte inte hade någon relation till gärningspersonen och att denne var okänd. När gärningspersonen var känd för den utsatte var det oftast en granne. *Ej relevant innebär att det inte fanns någon relevant relation mellan gärningsperson och utsatt att koda. Dessa anmälningar rörde främst brott som inte var riktade mot en fysisk person, det kan röra sig om till exempel hets mot folkgrupp som inte riktat sig till en särskild.

Sammanfattning

Enligt BRÅs uppgifter var det 3 398 polisanmälningar år 2020 som avsåg hatbrott. Av de utsatta i anmälningarna var 38% män och 27% kvinnor. I de resterande anmälningarna var det flera utsatta av olika kön (6%), inte möjligt att identifiera den utsattes kön (1%) eller brottet rörde inte en fysisk person (28%). Ofredande var den vanligaste brottstypen för både kvinnor och män.

Etnisk tillhörighet var likt tidigare mätningar det mest förekommande hatbrottsmotivet.

Vid en särredovisning av alla hatbrottsmotiv framkommer att afrofobiska, islamofobiska och homofobiska hatbrottsmotiv var de mest förekommande i hatbrottsanmälningarna.

De vanligaste brottsplatserna för de anmälda hatbroten var allmän plats (20%), i den utsattas hem eller i anslutning till (19%) samt på den utsattas arbetsplats (11%).

Ofredande och hets mot folkgrupp var de två vanligaste brotten i anmälningarna och det var vanligast att gärningspersonen var okänd för den utsatte, eller att det inte fanns någon relevant relation för att brottet inte var

riktat mot någon särskild fysisk person. När gärningspersonen var känd för den utsatte var det vanligast att gärningspersonen var en granne.

Eftersom BRÅ använt en ny metod och ett annat urval för statistiken i denna rapport än vid tidigare mätningar kan ingen jämförelse med tidigare års statistik göras. Även om vi av dessa siffror inte kan dra några säkra slutsatser om hur ofta hatbrott faktiskt förekommer och hur detta förändras över tid, så kan vi urskilja viktiga mönster i vilka grupper som utsätts för hatbrott, var brotten begås och vilken typ av brott det handlar om.

Förslag för framtiden

Likt föregående år ser vi att framtida insatser bör fokusera på det förebyggande arbetet med kunskapshöjande insatser och samverkan mellan olika samhällsaktörer. Att förebyggandet av hatbrotten också lyfts fram som en prioriterad fråga ser vi som ytterst viktigt.

Agera Värmlands förslag

En aktiv och tydlig samhällsröst

Det är viktigt att makthavare, andra i ledande positioner och rättsväsendet på olika sätt fortsätter visa att detta är prioriterade frågor och att utsattheten som är förknippad med hatbrott uppmärksammas. Frågorna behöver fortsätta lyftas fram och ges plats i det offentliga rummet, straffskärpningsregeln ska tillämpas när hatbrott sker och vi ser också att organisationer och samhällsaktörer på olika sätt kan bidra till antirasistiskt arbete samt att skapa nolltoleranskultur gällande diskriminerade strukturer eller attityder.

Kunskap om hatbrott och förekomsten av hatbrott lokalt

Att fortsätta jobba med kunskap om hatbrott som ett förebyggande verktyg tror vi är en av de viktigaste förebyggande insatserna. Vi tror att det behövs mer kunskaper om hatbrott i samhället i stort och i synnerhet i sociala medier och på nätet där hat och hot ökar. Även fördjupad kunskap om förekomsten av hatbrott på olika områden och bland olika grupper är viktig. BRÅ redovisar inte längre hatbrottsstatistik länsvis vilket gör det svårare att få lokala lägesbilder samt en heltäckande bild gällande Värmland.

Samverkan för samlad bild

Vi ser att samverkan mellan fler samhällsaktörer kan stärka arbetet mot hatbrott. En tydligare dialog mellan det offentliga, civilsamhället och andra aktörer kan bidra med en samlad bild av perspektiv och kunskaper i de olika leden som handlar om allt från bemötande, kunskapshöjande insatser, juridiska bedömningar och stöd till brottsoffer.

Källor

Polisanmälda hatbrott 2020 Teknisk rapport (Rapport 2021:18)

[Polisanmälda hatbrott 2020 Teknisk rapport \(bra.se\)](#)

Polisanmälda hatbrott 2020 En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen (Rapport 2021:17)

[Polisanmälda hatbrott 2020 \(bra.se\)](#)

Hot och hat mot media och journalister i Värmland

För att en demokrati ska fungera krävs det att medborgarna har tillgång till information om viktiga samhällsfrågor och vad som sker i omgivningen. Den informationen förmedlas oftast via media. Journalister har därför ett mycket viktigt jobb för demokratin. Vi vet dock att mediarepresentanter utsätts för påverkansförsök, vilket i förlängningen kan påverka inte bara nyhetsrapporteringen utan också vilken information medborgarna kan läsa i tidningarna, se på TV eller höra i radio. Hur ser lägesbilden ut vad det gäller hot och hat mot media i Värmland? Agera Värmland har intervjuat Jenny Norberg, som under 2021 var kanalchef på P4 Värmland, Tomas Skoglund som under 2021 var redaktionschef på SVT Värmland, och Morgan Schmidt som är chefredaktör på Värmlands Folkblad (VF) – representanter från länstäckande radio, TV och tidning - för att ta reda på deras upplevelser.

Särskilda frågor

De frågor som har väckt mest upprördhet och kan trigga både hat och hot har tidigare varit vargjakt, byggandet av muminparken och moskébygget på Rud. Tomas beskriver att de vet på förhand ungefär vilka ämnen som kommer trigga reaktioner: "invandring, flyktingpolitik, vargfrågan, vaccin och covidrestriktioner". Det har varit två läger kring coronarestriktionerna vilket har rört upp en hårdare stämning, men samtidigt upplever varken Jenny, Tomas eller Morgan att det har varit ett så stort problem med hat och hot, åtminstone inte riktat mot media. "Det är mer kritik på ett rimligt vis, man får ju vara kritisk såklart" anser Morgan.

Lite hot men mer hat i sociala medier

Jenny, Tomas och Morgan delar bilden av att regelrätta hot sällan är förekommande. Däremot beskrivs hat, eller ett hårt tonläge, särskilt i sociala medier: "Det förekommer ju, kanske mest då på sociala medier, kanske inte rena hot men det kan i alla fall bli ganska otrevligt ibland", beskriver Jenny, om sin tid på P4 Värmland. Alla tre beskriver olika tillvägagångssätt de har för att minska hatet i sina kanaler. Att ha tydliga kommenteringsregler och att själva vara närvarande i kommentarsfälten hjälper till stor del men det kan även hända att de väljer att låta bli att göra ett inlägg på sociala medier i en fråga de vet kan väcka stor upprördhet och istället bara publicera den som en nyhet i sina traditionella kanaler och på hemsidan.

Även VF, som känner sig ganska förskonade beskriver hur de relativt frekvent får plocka bort nedsättande kommentarer. Sedan deras digitala artiklar har låsts bakom en betalvägg, alltså bara tillgängliga för prenumeranter, upplever Morgan att hatet minskat. Han tror att det beror på att de inte längre når en läsarkrets utanför Värmland på samma sätt och heller inte hamnar på mer nischade hatiska internetforum. Där är situationen annorlunda för SVT Värmland och P4 Värmland, där alla publiceringar är öppna för allmänheten och relativt ofta hamnar på SVT:s eller SR:s rikstäckande sändningar. Tomas upplever att en nyhet kan "explodera" när den hamnar på rikssiten och röra upp en helt annan typ av reaktioner än när den delas lokalt. Han beskriver också grupper som systematiskt kommenterar allt SVT publicerar på vissa områden, exempelvis immigration, där avsändarna av hoten eller hatet i kommentarsfält, via e-mail eller telefon ofta inte är värmlänningar.

Påverkas av samhällsströmningar och allmän misstro

Det finns en känsla av en allmän misstro mot media och journalister. Globala anti-etablissemang-strömningar, som kanske bäst exemplifieras av Donald Trumps anhängare, smittar av sig i Sverige och får också viss effekt på Värmland. "Det finns ett hat, eller kanske snarare en skepsis eller misstro mot journalister som sådana i vissa typer av grupper. Att man tycker att journalister är vänster och journalister ljuger och så vidare", beskriver Morgan. Han ser dock inte att det har en så stor effekt lokalt och menar att det är skillnad mellan olika typer av media: "Förtroendet för lokalmedia har varit ganska stort hela tiden och är fortfarande ganska stort". Tomas beskriver

dock hur SVT Värmland kan märka av hur journalister blivit mindre fredade. De har en särskild position eftersom de fungerar lite som en symbol för "statsmedia" och får representera allt SVT gör från nyheter till humor och debattprogram, även om det har väldigt lite med vad SVT Värmland gör. Tomas beskrev en händelse för några år sedan när personer som var missnöjda med den allmänna rapporteringen om Syrien försökte ta sig in på SVT Värmlands kontor på ett våldsamt och obehagligt sätt.

Skillnad i hat och hot

Jenny, Morgan och Tomas beskriver lite olika upplevelser. Morgan ser exempelvis att det är betydligt mindre hat eller hot riktat mot VF nu än för fem år sedan. Tomas beskriver en istället känsla av att den hatiska stämningen har blivit värre med åren: "Min bild är att hot, om man tänker sådant man kan polisanmäla, är inte jättevanligt medan hat och de hoten som är under gränsen för vad som är åtalbart har blivit vanligare och vanligare". En del i förklaringen till den upplevda ökningen av hot och hat är den tekniska utvecklingen som innebär att det är lättare och mindre personligt att hota än tidigare, menar Tomas. "Det tycktes och tänktes säkert väldigt mycket runt fikabord på arbetsplatser och så där tidigare också men det var ett rätt stort steg att ta en telefon och ringa eller kliva upp till en redaktion och säga vad man tyckte. Att skicka ett mail eller kommentera i sociala medier är mycket lättare." Samtidigt är det inte hela förklaringen och Tomas utesluter inte att det har blivit en vanligare strategi för att påverka journalister och nyhetsrapporteringen, ibland på ett organiserat sätt. De beskriver dock alla att 2021 har varit ett ganska bra år med lite hot och hat mot media. Tomas upplevde till exempel att förtroendet för journalister ökade i samband med Corona och att kritiken inte varit lika aggressiv under 2021. Jenny menar att det har varit ganska lugnt för dem: "Det är klart vi kan få kritik och hårda eller missnöjda kommentarer och så där, både mot publiceringen och oss som P4 Värmland eller Sveriges radio, men det är en väldigt liten del totalt sett skulle jag säga."

Risker på kort sikt

De största riskerna de ser på kort sikt med hot och hat mot media är för reportrarnas välmående. "Enskilda medarbetare kan ju tycka det är jobbigt att moderera en tråd eller så där. Det kan ta illa ändå även om det inte är regelrätta hot eller hat", beskriver Jenny. Tomas har också fått se till att vissa reportrar har fått slippa sköta vissa bevakningar eftersom de har tagit illa vid sig eller skrämts för sin egen och sin familjs del. Det är också ett problem att hot och hat riktas mot de som ställer upp och intervjuas i media, alltså inte direkt mot journalisterna utan mot de som en nyhet eller reportage handlar om. Jenny beskriver exempelvis hur de ser till att medieovana personer kanske inte har med fullt namn så de inte ska riskera att råka illa ut för att de är med i radion. Tomas beskriver liknande situationer, hur de försöker förbereda personer som ställer upp på intervjuer och hur han har valt att anonymisera vissa i efterhand. Under 2021 har personer som valt att inte vaccinera sig blivit särskilda måltavlor för hat. När inslag eller artiklar görs med ovaccinerade eller personer kritiska mot coronarestriktionerna är kritiken eller hatet inte mot rapporteringen eller journalisten utan mot personen som intervjuats. Det ses som ett stort problem och är något det jobbas väldigt aktivt emot eftersom det drabbar personer som inte nödvändigtvis varit medvetna om risken att utsättas för hat eller valt att gå in i en offentlig debatt och eftersom det kan göra personer ovilliga att ställa upp i media.

Risker på längre sikt?

Det är lite olika hur man ser på hot och hat mot media och journalister. Tomas menar att målet är att påverka rapporteringen och få media att dra sig från att lyfta vissa frågor. Samtidigt kan det vara ett sätt att uttrycka kritik eller missnöje och behöver inte, särskilt i sociala medier, vara mer än en generellt hård jargong. Ingen beskriver idag någon större risk för att hot ska realiseras och eskalera till våld. Jenny tycker det är viktigt att media inte ser det som att de inte kan rapportera om vissa frågor eftersom det leder till en hetsig diskussion. Tomas håller med om det som en självklar princip men menar samtidigt att hatstormar och upprepade hot påverkar i olika avgöranden och gör att reportrar, kanske omedvetet, i förlängningen väljer bort

vissa saker i sin rapportering. Morgan håller delvis med: "Folkets opinion påverkar ju sättet man angriper nyheter, sen hur mycket det gör det är en annan femma". En medvetenhet om frågor som rör upp starka reaktioner, rutiner för hanterande av hot och hat samt stöd till de journalister som utsätts är alla tre överens om minskar effekterna av hot och hat mot media.

Hat och högljudda röster kan samtidigt också påverka vilka ämnen som får mer utrymme. Mer extrema rörelser arbetar exempelvis systematiskt för att flytta på gränserna för vad som anses okej och för att deras huvudfrågor ska lyftas och får stor plats i den offentliga debatten. Systematiserade hatkampanjer kan vara ett verktyg för att påverka vad som tas upp. Det innebär inte bara obehag för journalisterna som bevakar frågorna men kan också innebära att andra viktiga frågor inte uppmärksammas och att mindre högljudda röster inte hörs. Samtidigt är det en vanlig fråga för media. "En del av vårt jobb är ju att ha örat mot marken och lyssna av 'vad är det folk är intresserade av och diskuterar'", menar Morgan. Att media uppmärksammar de frågor som skapar stort engagemang är naturligt och det viktiga är snarare att rapporteringen görs på ett bra sätt.

Slutord

Det är krig i Europa. Med sorg i hjärtat skriver jag de orden. Det är ofattbart och fruktansvärt att tänka vad människorna i Ukraina går igenom. Ryssland har genom sin invasion, förutom att orsaka död, skräck och förödelse förändrat säkerhetsordningen i Europa och världen. Liv släcks, familjer splittras, ett land förstörs och länder runt om Europa tar redan emot tusentals flyktingar. Det är av största vikt att den fria och demokratiska världen står enade mot hotet och agerar. Ukrainas folk ska inte behöva stå ensamma.

Agera Värmland är en organisation som arbetar för mänskliga rättigheter och demokrati i Värmland. Vi lever dock inte i ett vakuum utan påverkas av vår omvärld. När vi pratar om hot mot demokratin i Värmland handlar det om bland annat hot mot förtroendevalda, aktiviteter av våldsbejakande organisationer eller hatbrott. I Ukraina kämpar människor för att försvara sin frihet och demokrati på det yttersta sättet, genom våld och med sina liv på spel. Det sätter frågorna i perspektiv.

Förutom att hjälpa krigsutsatta på alla sätt vi kan behöver vi också vara tacksamma för att leva i en rättsstat och demokrati byggd på mänskliga rättigheter. Vi behöver göra vårt i vardagen för att se till att Värmland och Sverige förblir ett tryggt samhälle där vi kan fritt utöva våra fri- och rättigheter som yttrandefrihet, rösträtt och föreningsfrihet.

Vi kan alla göra skillnad. Vi kan alla behandla våra medmänniskor med respekt. Vi har alla lika rättigheter men också lika skyldigheter att se till att andras rättigheter respekteras. Demokrati är inte en självklarhet, något det är lätt att bli påmind om genom en utblick i vår omvärld. Vi hoppas *Hot mot demokratin i Värmland 2021* kan ge värdefull kunskap för det fortsatta arbetet lokalt, regionalt och nationellt. Agera Värmland fortsätter arbeta för ett Värmland för alla och vi hoppas innerligt på fred i Europa.

Karlstad den 28 februari 2022

Per Hydén
Verksamhetschef
Agera Värmland

Rapportförfattare

Per Hydén, verksamhetschef
Nine Karlsson Norman, jurist
Lars Stiernelöf, samordnare
Hanna Finell, handläggare

Vårt arbete möjliggörs med bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF och Center mot Våldsbejakande Extremism, CVE.

cve
Center mot
våldsbejakande
extremism

Bilaga 1 - Lagrum

Hatbrott kan vara många olika brott

Om ett brott (utöver hets mot folkgrupp, olaga diskriminering) bedöms som ett hatbrott kan domstolen bestämma att straffet ska skärpas, d.v.s. antalet dagsböter ska vara fler eller tid i fängelse ska förlängas. För en misshandel där fängelse utdömts kan alltså fängelse tiden förlängas. Vikten i bedömningen ligger på gärningsmannens motiv bakom brottet. Det innebär att om gärningsmannen har begått brottet med ett hatbrottsmotiv spelar det ingen roll om brottsoffret identifierar sig med beskrivningen eller omfattas av gruppen.

Lagrum

Brottsbalken 29 kap. Om straffmätning och påföljdseftergift

2 § Som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet

Hets mot folkgrupp och olaga diskriminering är två specifika hatbrott

Hets mot folkgrupp är ett brott som sticker ut bland andra brott därför att det inte krävs en målsägande/brottsutsatt för att någon ska dömas för brottet. Det krävs alltså inte att en person blivit utsatt utan brottet kan riktas mot en grupp som omfattas av någon av de skyddade grunderna. Detta utesluter dock inte att brottet också riktas mot en specifik person. En förolämpning skulle till exempel kunna utgöra hets mot folkgrupp om den också anspelar på tillhörighet till en av de skyddade grupperna. Hets mot folkgrupp kan också vara brott enligt våra grundlagar tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. För dessa mål är justitiekanslern åklagare.

Olaga diskriminering är ett brott i juridisk mening därför att en enskild kan dömas till ansvar och straff enligt brottsbalken. Diskrimineringsförbudet i diskrimineringslagen å andra sidan gäller inte enskilda personer utan för aktörer på olika samhällsområden och diskriminering är olagligt fast inte brottsligt. Begreppen ska därför hållas isär även om de bygger på samma destruktiva struktur - negativ särbehandling av människor utifrån de skyddade grunderna.

Lagrum

Brottsbalken 16 kap. Om brott mot allmän ordning

Hets mot folkgrupp

8 § Den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Om brottet är grovt döms för grov hets mot folkgrupp till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande

innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Olaga diskriminering

9 § En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck genom att inte gå personen till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller har allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering döms även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck genom att vägra personen tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra.

Tryckfrihetsförordningen 7 kap. Tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Yttrandefrihetsgrundlagen 5 kap. Yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara yttrandefrihetsbrott

1 § De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2-20 §§ tryckfrihetsförordningen ska anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett program eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag. Lag (2018:1802).

